3

ત્રિભુવન સ્વાધ્યાયમાળા

- શ્રમણજીવનોપયોગી સુત્રો
- ઉપયોગી વિધિ

મુનિ વિનયરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

ત્રિભુવન સ્વાધ્યાયમાળા

(શ્રમણક્રિયા સૂત્રો – ઉપયોગી વિધિઓ)

૩

॥ સંકલક ॥

પ.પૂ.આ. દેવેશ શ્રીમદ્

વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના સામ્રાજ્યવર્તી

પૂ.આ.શ્રી બોધિરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના

શિષ્યરત્ન

પૂ.મુ.શ્રી વિનયરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

॥ પ્રકાશક ॥

શાસ્ત્રસંદેશ

અસલ

૩, મણિભદ્ર એપાર્ટમેન્ટ, આરાધના ભવન માર્ગ

સુભાષચોક, ગોપીપુરા, સુરત-૧

ત્રિભુવન

સ્વાધ્યાયમાળા-૩

પ્રથમ આવૃત્તિ

સંયમ શતાબ્દી વર્ષ વિ.સં. ૨૦૬૮-૬૯

: કિંમત :

સદ્‌ઉપયોગ

: પ્રમાર્જના :

પૂ.મુ.શ્રી હિતરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

પૂ.મુ.શ્રી શ્રુતતિલકવિજયજી મ.સા.

પૂ.મુ.શ્રી વિરતેન્દ્રવિજયજી મ.સા.

પૂ.મુ.શ્રી કિરતેન્દ્રવિજયજી મસા.

પંડિતવર્યશ્રી રતીભાઈ ચીમનલાલ દોશી

: ટાઈપ સેટીંગ :

શ્રી સાંઈ કોમ્પ્યુટર્સ, અમદાવાદ

: પ્રાપ્તિ સ્થાન :

પૂર્વી ડાયમંડ

શ્રીજી બીલ્ડીંગ, બીજે માળે, ઑપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

॥ સુકૃતના લાભાર્થી ॥

બાળદીક્ષા સંરક્ષક, દીક્ષાયુગપ્રવર્તક, દીક્ષાના દાનેશ્વરી,
અમારા કુંટુંબના ઉપકારી સુવિશાલ ગચ્છાધિપતિ
પૂ.આ.દેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા.ની
સંયમ શતાબ્દી નિમિત્તે

તથા

પૂ.મુ.શ્રી પુણ્યરત્નવિજયજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી જ્ઞાનદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી કૃપાદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી ધ્યાનદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી હિતદર્શિતાશ્રીજી મ.સા.
પૂ.સા.શ્રી મધુરદર્શિતાશ્રીજી મ.સા. આદિની

સંયમ જીવનની અનુમોદનાર્થે

શાહ બાબુલાલ મંગળજીભાઈ પરિવાર
ઊંબરી - પાટણ - અમદાવાદ - સુરત - મુંબઈ

પૂર્વીડાયમંડ, શ્રીજી બીલ્ડીંગ, ઑપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

આ સ્વાધ્યાયમાળાનો સંપૂર્ણ લાભ લીધેલ છે.
તેની ભૂરિ ભૂરિ અનુમોદના...!

॥ અનુક્રમણિકા ॥

શ્રમણજીવનોપયોગી આવશ્યકક્રિયાના સૂત્રો

૧.	શ્રી કરેમિ ભંતે સૂત્ર	૧
૨.	શ્રી ઈચ્છામિ ઠામિ સૂત્ર	૧
૩.	દૈવસિક અતિચાર	૨
૪.	રાત્રિક અતિચાર	૩
૫.	શ્રી શ્રમણસૂત્ર	૩
૬.	પાક્ષિક અતિચાર	૯
૭.	શ્રી પાક્ષિક સૂત્ર	૧૫
૮.	શ્રી પાક્ષિકખામણા સૂત્ર	૩૯
૯.	શ્રી અતિચાર અંગેની ગાથા	૪૧
૧૦.	શ્રી સ્થંડિલપડિલેહણસૂત્ર	૪૧
૧૧.	શ્રી સંથારા પોરિસિ સૂત્ર	૪૩
૧૨.	સ્થાપનાચાર્યના પડિલેહણાના બોલ	૪૪
૧૩.	ચરણ સિત્તરી	૪૫
૧૪.	કરણ સિત્તરી	૪૫
૧૫.	મુહપત્તીના પચ્ચાસ બોલ.	૪૫
૧૬.	ભવનદેવતાની સ્તુતિ	૪૬
૧૭.	ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ	૪૬
૧૮.	છીંકના કાઉસ્સગ્ગ પછી બોલવાની ગાથા	૪૭
૧૯.	પચ્ચક્ખાણ પાર્યા પછી બોલવાની સત્તર ગાથા	૪૭

ઉપયોગી વિધિઓ

૧.	સવારનાં પડિલેહણની વિધિ	૪૯
૨.	સ્થાપનાચાર્ય પડિલેહણની વિધિ	૫૨

૩.	ગોચરી આલોવવાની વિધિ	૫૩
૪.	પાત્રા પોરિસીની વિધિ	૫૪
૫.	પચ્ચક્ખાણ પારવાની વિધિ	૫૫
૬.	બપોરનાં પડિલેહણની વિધિ	૫૮
૭.	પક્ખિ પ્રતિક્રમણની વિધિ	૬૨
૮.	ચઉમાસી પ્રતિક્રમણની વિધિ	૬૯
૯.	સંવચ્છરી પ્રતિક્રમણની વિધિ	૬૯
૧૦.	સંથારા પોરિસીની વિધિ	૭૦
૧૧.	ખામણાની વિધિ	૭૨
૧૨.	છીંકના કાઉસ્સગ્ગની વિધિ	૭૯
૧૩.	લોચ પહેલાંની વિધિ	૮૦
૧૪.	લોચ પછીની વિધિ	૮૨
૧૫.	બાર માસે અચિત્તરજ કાઉસ્સગ્ગ કરવાનો વિધિ	૮૪
૧૬.	દાંત ખોવાઈ જાય તો તેનો કાઉસ્સગ્ગ કરવાનો વિધિ	૮૫
૧૭.	ચાતુર્માસમાં બીજા સ્થાનની મુહપત્તિ પડિલેહણ વિધિ	૮૬
૧૮.	ચાતુર્માસમાં એક ગામથી બીજા ગામ જવા માટેની વિધિ	૮૬
૧૯.	કાળધર્મ પામ્યા પછી સાધુ - સાધ્વીને તથા શ્રાવક-શ્રાવિકાને કરવાની વિધિ	૮૭
૨૦.	રૂધિર ઓહડાવણીયના કાઉસ્સગ્ગની વિધિ	૯૪
૨૧.	અસ્વાધ્યાય વિચાર	૯૫
૨૨.	સૂતક વિચાર	૧૦૪

શ્રી ચતુર્વિધ સંઘમાં

અભ્યાસના અર્થી કોઈ પણ ભાગ્યશાળીને **"ત્રિભુવન સ્વાધ્યાયમાળા"** નીચેના સ્થળેથી ફ્રી ઉપલબ્ધ થશે.

રૂબરૂ અથવા સોબત જોગ મંગાવી લેવા વિનંતી

ટપાલ, કુરીયર, આંગડિયા દ્વારા મોકલાશે નહિ.

મુંબઈ

પૂર્વી ડાયમંડ, શ્રીજી બીલ્ડીંગ, બીજે માળે,
ઑપેરા હાઉસ, મુંબઈ-૪

સુરત

અસલ, ૩, મણિભદ્ર એપાર્ટમેન્ટ, સુભાષચોક,
આરાધના ભવન માર્ગ, ગોપીપુરા, સુરત-૧

અમદાવાદ

શાહ મનુભાઈ બાલચંદ
પુણ્યરત્ન, સ્મૃતિ એપાર્ટમેન્ટ નં. ૧, ભોંયતળિયે,
વસંતકુંજની બાજુમાં, આમ્રપાલી એપાર્ટમેન્ટની સામે,
પાલડી, અમદાવાદ-૭

૧. શ્રી કરેમિ ભંતે સૂત્ર

કરેમિ ભંતે સામાઈયં, સવ્વં સાવજ્જં જોગં પચ્ચક્ખામિ, જાવજ્જીવાએ, તિવિહં તિવિહેણં, મણેણં વાયાએ કાએણં, ન કરેમિ ન કારવેમિ, કરંતંપિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ.

૨. શ્રી ઈચ્છામિ ઠામિ સૂત્ર

ઈચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં, જો મે દેવસિઓ અઈયારો કઓ, કાઈઓ, વાઈઓ, માણસિઓ, ઉસ્સુત્તો ઉમ્મગ્ગો, અકપ્પો, અકરણિજ્જો, દુજ્ઝાઓ, દુવ્વિચિંતિઓ, અણાયારો અણિચ્છિઅવ્વો, અસમણપાઉગ્ગો નાણે દંસણે ચરિત્તે, સુએ સામાઈએ, તિણ્હં ગુત્તીણં, ચઉણ્હં કસાયાણં, પંચણ્હં મહવ્વયાણં, છણ્હં જીવનિકાયાણં, સત્તણ્હં પિંડેસણાણં,અટ્ઠણ્હં પવયણમાઊણં, નવણ્હં બંભચેરગુત્તીણં, દસવિહે સમણધમ્મે, સમણાણં જોગાણં, જં ખંડિયં જં વિરાહિયં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ દેવસિઅં[1] આલોઉં ?

---

૧ રાઈ વખતે રાઈઅં, રાઈઓ, પક્ખી વખતે પક્ખિઅં - પક્ખિઓ, ચોમાસી વખતે ચઉમાસિઅં - ચઉમાસિઓ, સંવચ્છરી વખતે સંવચ્છરિઅં-સંવચ્છરિઓ.

ઇચ્છં, આલોએમિ જો મે દેવસિઓ[1] અઇયારો કઓ. (બાકી ઉપર પ્રમાણે)

૩. દૈવસિક અતિચાર

ઠાણે કમણે ચંકમણે, આઉટ્ટે અણાઉટ્ટે, હરિયકાયસંઘટ્ટે, બીયકાયસંઘટ્ટે, ત્રસકાયસંઘટ્ટે, થાવરકાયસંઘટ્ટે, છપ્પઇયાસંઘટ્ટે, ઠાણાઓ ઠાણં સંકામિઆ, દેહરે ગોચરી બાહિરભૂમિ માર્ગે જતાં આવતાં સ્ત્રી તિર્યંચતણા સંઘટ્ટ પરિતાપ ઉપદ્રવ હુઆ, દિવસમાંહિ ચાર વાર સજ્ઝાય, સાત વાર ચૈત્યવંદન કીધાં નહીં, પ્રતિલેખણા આઘી પાછી ભણાવી, અસ્તવ્યસ્ત કીધી, આર્તધ્યાન રૌદ્રધ્યાન ધ્યાયાં, ધર્મધ્યાન શુક્લધ્યાન ધ્યાયાં નહીં, ગોચરીતણા બેંતાલીશ દોષ ઉપજતાં ચિંતવ્યા નહીં, પાંચ દોષ માંડલીતણા ટાલ્યા નહીં, માત્રું અણપુંજે લીધું, અણપુંજી ભૂમિકાએ પરઠવ્યું, પરઠવતાં 'અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહો', કીધો નહિ, પરઠવ્યા પુંઠે વાર ત્રણ 'વોસિરે વોસિરે' કીધું નહીં, દેહરા ઉપાશ્રયમાંહિ પેસતાં નિસિહી નિસરતાં આવસ્સહી કહેવી વિસારી, જિનભવનતણી ચોરાશી આશાતના, ગુરુ પ્રત્યે તેત્રીસ આશાતના કીધી હોય, અનેરો જે કોઈ દિવસ સંબંધી પાપ દોષ લાગ્યો હોય, તે સવિ હું મન, વચન કાયાએ કરી તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

૪. રાત્રિક અતિચાર

સંથારાઉવટ્ટણકી, પરિયટ્ટણકી, આઉંટણકી, પસારણકી, છપ્પઈયસંઘટ્ટણકી, અચક્ખુ વિસય હુઓ, સંથારો, ઉત્તરપટ્ટો ટાલી અધિકું ઉપગરણ વાપર્યું, શરીર અણપડિલેહ્યું હલાવ્યું, માત્રું અણપુંજયું લીધું, અણપુંજી ભૂમિકાએ પરઠવ્યું, પરઠવતાં 'અણુજાણહ જસ્સુગ્ગહો' કીધો નહીં, પરઠવ્યા પુંઠે વાર ત્રણ 'વોસિરે વોસિરે' કીધું નહીં, સંથારાપોરિસી ભણાવ્યા વિના સૂતા, કુસ્વપ્ન લાધ્યું સ્વપ્નાંતરમાંહિ શિયલતણી વિરાધના હુઈ, મને આહટ્ટદોહટ્ટ ચિંતવ્યું, સંકલ્પવિકલ્પ કીધાં, રાત્રિ સંબંધી જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે સવિ હું મન, વચન, કાયાએ કરી તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.

૫. શ્રી શ્રમણસૂત્ર

નમો અરિહંતાણ૦ કરેમિ ભંતે સામાઈયં૦ ચત્તારિમંગલં૦ ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં જો મે દેવસિઓ૦ ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં ઈરિયાવહિઆએ૦

ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં, પગામસિજ્જાએ નિગામ સિજ્જાએ સંથારા ઉવ્વટ્ટણાએ પરિઅટ્ટણાએ આઉંટણાએ પસારણાએ છપ્પઈય સંઘટ્ટણાએ કૂઈએ કક્કરાઈએ છીએ જંભાઈએ આમોસે સસરક્ખામોસે આઉલમાઉલાએ સોઅણવત્તિઆએ ઈત્થીવિપ્પરિઆસિઆએ દિટ્ઠિવિપ્પરિઆસિઆએ મણવિપ્પરિઆસિઆએ પાણભોઅણવિપ્પરિઆસિઆએ જો મે[1]દેવસિઓ અઈઆરો

કઓ, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

પડિક્કમામિ ગોઅરચરિઆએ ભિક્ખાયરિઆએ ઉગ્ઘાડ-કવાડ-ઉગ્ઘાડણયાએ સાણા-વચ્છા-દારા-સંઘટ્ટણાએ મંડી-પાહુડિઆએ બલિપાહુડિઆએ ઠવણાપાહુડિઆએ સંકિએ સહસાગારિએ અણેસણાએ પાણેસણાએ પાણભોઅણાએ બીઅભોઅણાએ હરિઅભોઅણાએ પચ્છેકમ્મિઆએ પુરેકમ્મિઆએ અદિટ્ઠહડાએ દગસંસટ્ઠહડાએ રયસંસટ્ઠહડાએ પારિસાડણિઆએ પારિટ્ઠાવણિઆએ ઓહાસણભિક્ખાએ જં ઉગ્ગમેણં ઉપ્પાયણેસણાએ અપરિસુદ્ધં પરિગ્ગહિઅં પરિભુત્તં વા જં ન પરિટ્ઠવિઅં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

પડિક્કમામિ ચાઉક્કાલં સજ્ઝાયસ્સ અકરણયાએ, ઉભઓ કાલં ભંડોવગરણસ્સ અપ્પડિલેહણાએ દુપ્પડિલેહણાએ અપ્પમજ્જણાએ દુપ્પમજ્જણાએ, અઈક્કમે વઈક્કમે અઈયારે અણાયારે, જો મે [1]દેવસિઓ અઈયારો કઓ તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

પડિક્કમામિ એગવિહે અસંજમે, પડિક્કમામિ દોહિં બંધણેહિં રાગબંધણેણં દોસબંધણેણં, પડિક્કમામિ તિહિં દંડેહિં મણદંડેણં વયદંડેણં કાયદંડેણં, પડિક્કમામિ તિહિં ગુત્તીહિં મણગુત્તીએ વયગુત્તીએ કાયગુત્તીએ, પડિક્કમામિ તિહિં સલ્લેહિં માયાસલ્લેણં નિયાણસલ્લેણં

---

૧. રાઈ વખતે રાઇઓ, પક્ખી વખતે પક્ખિઓ, ચોમાસી વખતે ચઉમાસિઓ, સંવચ્છરી વખતે સંવચ્છરિઓ.

મિચ્છાદંસણસલ્લેણં, પડિક્કમામિ તિહિં ગારવેહિં ઇઢ્ઢીગારવેણં રસગારવેણં સાયાગારવેણં, પડિક્કમામિ તિહિં વિરાહણાહિં નાણવિરાહણાએ દંસણવિરાહણાએ ચરિત્તવિરાહણાએ ॥

પડિક્કમામિ ચઉહિં કસાએહિં કોહકસાએણં માણકસાએણં માયાકસાએણં લોભકસાએણં, પડિક્કમામિ ચઉહિં સન્નાહિં આહારસન્નાએ ભયસન્નાએ મેહુણસન્નાએ પરિગ્ગહસન્નાએ, પડિક્કમામિ ચઉહિં વિકહાહિં ઇત્થીકહાએ ભત્તકહાએ દેસકહાએ રાયકહાએ, પડિક્કમામિ ચઉહિં ઝાણેહિં અટ્ટેણં ઝાણેણં રુદ્દેણં ઝાણેણં ધમ્મેણં ઝાણેણં સુક્કેણં ઝાણેણં ॥

પડિક્કમામિ પંચહિં કિરિઆહિં કાઈઆએ અહિગરણિયાએ પાઉસિઆએ પારિતાવણિઆએ પાણાઇવાયકિરિઆએ, પડિક્કમામિ પંચહિં કામગુણેહિં સદ્દેણં રૂવેણં રસેણં ગંધેણં ફાસેણં, પડિક્કમામિ પંચહિં મહવ્વએહિં પાણાઇવાયાઓ વેરમણં, મુસાવાયાઓ વેરમણં, અદિન્નાદાણાઓ વેરમણં, મેહુણાઓ વેરમણં, પરિગ્ગહાઓ વેરમણં, પડિક્કમામિ પંચહિં સમિઈહિં ઇરિયાસમિઈએ ભાસાસમિઈએ એસણાસમિઈએ આયાણભંડમત્તનિક્ખેવણાસમિઈએ ઉચ્ચાર-પાસવણ-ખેલજલ્લસિંઘાણપારિટ્ઠાવણિઆસમિઈએ ॥

પડિક્કમામિ છહિં જીવનિકાએહિં પુઢવિકાએણં, આઉકાએણં તેઉકાએણં વાઉકાએણં વણસ્સઇકાએણં તસકાએણં, પડિક્કમામિ છહિં લેસાહિં કિણ્હલેસાએ

નીલલેસાએ કાઉલેસાએ તેઉલેસાએ પમ્હલેસાએ સુક્કલેસાએ, પડિક્કમામિ સત્તહિં ભયઠાણેહિં, અટ્ઠહિં મયઠાણેહિં, નવહિં બંભચેરગુત્તીહિં, દસવિહે સમણધમ્મે ॥

ઈગારસહિં ઉવાસગપડિમાહિં, બારસહિં ભિક્ખુપડિમાહિં, તેરસહિં કિરિઆઠાણેહિં, ચઉદસહિં ભૂઅગામેહિં, પન્નરસહિં પરમાહમ્મિએહિં, સોલસહિં ગાહાસોલસએહિં, સત્તરસવિહે અસંજમે, અટ્ઠારસવિહે અબંભે, એગૂણવીસાએ નાયજ્ઝયણેહિં, વીસાએ અસમાહિટ્ઠાણેહિં ॥

ઈક્કવીસાએ સબલેહિં, બાવીસાએ પરીસહેહિં, તેવીસાએ સુઅગડજ્ઝયણેહિં, ચઉવીસાએ દેવેહિં, પણવીસાએ ભાવણાહિં, છવ્વીસાએ દસાકપ્પવવહારાણં ઉદ્દેસણકાલેહિં, સત્તાવીસાએ અણગારગુણેહિં, અટ્ઠાવીસાએ આયારપ્પકપ્પેહિં, એગૂણતીસાએ પાવસુઅપ્પસંગેહિં, તીસાએ મોહણીઅઠાણેહિં, ઈગતીસાએ સિદ્ધાઈગુણેહિં, બત્તીસાએ જોગસંગહેહિં, તિત્તીસાએ આસાયણાહિં ॥

અરિહંતાણં આસાયણાએ ૧, સિદ્ધાણં આસાયણાએ ૨, આયરિઆણં આસાયણાએ ૩, ઉવજ્ઝાયાણં આસાયણાએ ૪, સાહૂણં આસાયણાએ ૫, સાહુણીણં આસાયણાએ ૬, સાવયાણં આસાયણાએ ૭, સાવિયાણં આસાયણાએ ૮, દેવાણં આસાયણાએ ૯, દેવીણં આસાયણાએ ૧૦, ઈહલોગસ્સ આસાયણાએ ૧૧,

પરલોગસ્સ આસાયણાએ ૧૨, કેવલિપન્નત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આસાયણાએ ૧૩, સદેવમણુઆસુરસ્સ લોગસ્સ આસાયણાએ ૧૪, સવ્વપાણભૂઅ-જીવ-સત્તાણં આસાયણાએ ૧૫, કાલસ્સ આસાયણાએ ૧૬, સુઅસ્સ આસાયણાએ ૧૭, સુઅદેવયાએ આસાયણાએ ૧૮, વાયણાયરિઅસ્સ આસાયણાએ ૧૯, જં વાઈદ્ધં ૨૦, વચ્ચામેલિઅં ૨૧, હીણક્ખરં ૨૨, અચ્ચક્ખરં ૨૩, પયહીણં ૨૪, વિણયહીણં ૨૫, ઘોસહીણં ૨૬, જોગહીણં ૨૭, સુટ્ઠુદિન્નં ૨૮, દુટ્ઠુપડિચ્છિઅં ૨૯, અકાલે કઓ સજ્ઝાઓ ૩૦, કાલે ન કઓ સજ્ઝાઓ ૩૧, અસજ્ઝાએ સજ્ઝાઈઅં ૩૨, સજ્ઝાએ ન સજ્ઝાઈઅં ૩૩, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

નમો ચઉવીસાએ તિત્થયરાણં ઉસભાઈમહાવીર-પજ્જવસાણાણં, ઈણમેવ નિગ્ગંથં પાવયણં સચ્ચં અણુત્તરં, કેવલિઅં, પડિપુન્નં, નેઆઉઅં સંસુદ્ધં, સલ્લગત્તણં, સિદ્ધિમગ્ગં, મુત્તિમગ્ગં, નિજ્જાણમગ્ગં, નિવ્વાણમગ્ગં, અવિતહમવિસંધિં સવ્વદુક્ખપ્પહીણમગ્ગં ॥

ઈત્થં ઠિઆ જીવા સિજ્ઝંતિ, બુજ્ઝંતિ, મુચ્ચંતિ, પરિનિવ્વાયંતિ, સવ્વદુક્ખાણમંતં કરંતિ, તં ધમ્મં સદ્દહામિ પત્તિઆમિ રોએમિ ફાસેમિ પાલેમિ અણુપાલેમિ, તં ધમ્મં સદ્દહંતો પત્તિઅંતો, રોઅંતો, ફાસંતો, પાલંતો, અણુપાલંતો ॥

તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અબ્ભુટ્ઠિઓ મિ આરાહણાએ, વિરઓ મિ વિરાહણાએ, અસંજમં પરિઆણામિ, સંજમં ઉવસંપજ્જામિ, અબંભં પરિઆણામિ, બંભં ઉવસંપજ્જામિ, અકપ્પં પરિઆણામિ, કપ્પં ઉવસંપજ્જામિ, અન્નાણં પરિઆણામિ, નાણં ઉવસંપજ્જામિ, અકિરિઅં પરિઆણામિ, કિરિઅં ઉવસંપજ્જામિ, મિચ્છત્તં પરિઆણામિ, સમ્મત્તં ઉવસંપજ્જામિ, અબોહિં પરિઆણામિ, બોહિં ઉવસંપજ્જામિ, અમગ્ગં પરિઆણામિ, મગ્ગં ઉવસંપજ્જામિ, જં સંભરામિ, જં ચ ન સંભરામિ, જં પડિક્કમામિ, જં ચ ન પડિક્કમામિ ॥

તસ્સ સવ્વસ્સ [1]દેવસિઅસ્સ અઈઆરસ્સ પડિક્કમામિ, સમણો હં સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચક્ખાય-પાવકમ્મે, અનિઆણો દિટ્ઠિસંપન્નો, માયામો-સવિવજ્જિઓ ॥

અડ્ઢાઈજ્જેસુ દીવસમુદ્દેસુ, પન્નરસસુ કમ્મભૂમીસુ, જાવંત કેવિ સાહૂ, રયહરણ-ગુચ્છ પડિગ્ગહ-ધારા, પંચમહવ્વયધારા અટ્ઠારસસહસ્સસીલંગધારા અક્ખુયાયા-રચરિત્તા, તે સવ્વે સિરસા મણસા મત્થએણ વંદામિ ॥

---

૧. રાઈ વખતે 'રાઈઅસ્સ', પક્ખી વખતે 'પક્ખિઅસ્સ' ચોમાસી વખતે ચઉમાસિઅસ્સ, અને સંવચ્છરી વખતે 'સંવચ્છરિયસ્સ' ઇત્યાદિ બોલવું

ખામેમિ સવ્વ જીવે, સવ્વે જીવા ખમંતુ મે;
મિત્તી મે સવ્વભૂએસુ વેરં મજ્ઝ ન કેણઈ ॥ ૧ ॥
એવમહં આલોઈઅ, નિંદિઅ ગરહિઅ દુગંછિઅં સમ્મં;
તિવિહેણ પડિક્કંતો, વંદામિ જિણે ચઉવ્વીસં ॥ ૨ ॥

૬. પાક્ષિક અતિચાર

નાણંમિ દંસણંમિ અ, ચરણંમિ તવંમિ તહ ય વીરિયંમિ;
આયરણં આયારો, ઈય એસો પંચહા ભણિઓ ॥ ૧ ॥

જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર, વીર્યાચાર, એ પંચવિધ આચારમાંહિ અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિ સૂક્ષ્મ બાદર જાણતાં અજાણતાં હુઓ હોય, તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં.૧

તત્ર જ્ઞાનાચારે આઠ અતિચાર-

કાલે વિણએ બહુમાણે, ઉવહાણે તહ અનિન્હવણે;
વંજણ અત્થ તદુભએ અટ્ઠવિહો નાણમાયારો ॥ ૨ ॥

જ્ઞાન કાલવેલામાંહે પઢ્યો ગુણ્યો પરાવર્ત્યો નહિ, અકાલે પઢ્યો, વિનયહીન બહુમાનહીન યોગોપધાનહીન પઢ્યો, અનેરા કન્હે પઢ્યો, અનેરો ગુરૂ કહ્યો, દેવવંદણ વાંદણે પડિક્કમણે સજ્ઝાય કરતાં પઢતાં ગુણતાં કૂડો અક્ષર કાને માત્રે આગલો ઓછો ભણ્યો ગુણ્યો, સૂત્રાર્થ તદુભય કૂડાં કહ્યાં, કાજો અણઉદ્ધર્યો, ડાંડો અણપડિલેહ્યો,

વસતિ અણશોધ્યાં, અણપવેયાં, અસજ્ઝાઈ અણોજ્ઝા કાલવેલામાહિં શ્રી દશવૈકાલિક પ્રમુખ સિદ્ધાંત પઢ્યો, ગુણ્યો પરાવર્ત્યો, અવિધિએ યોગોપધાન કીધાં કરાવ્યાં, જ્ઞાનોપગરણ પાટી, પોથી, ઠવણી, ★કવલી, નોકારવાલી, સાપડા, સાપડી, [1]દસ્તરી વહી, કાગલીઆ, [2]ઓલિઆ પ્રત્યે પગ લાગ્યો, થુંક લાગ્યું, થુંકે કરી અક્ષર ભાંજ્યો, જ્ઞાનવંત પ્રત્યે પ્રદ્વેષ મત્સર વહ્યો, અંતરાય અવજ્ઞા આશાતના કીધી, કુણહિ પ્રત્યે તોતડો બોબડો દેખી હસ્યો, વિતર્ક્યો, મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન, કેવલજ્ઞાન, એ પાંચે જ્ઞાનતણી અસદ્દહણા આશાતના કીધી, જ્ઞાનાચાર વિષઈઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૨.

દર્શનાચારે આઠ અતિચાર-

નિસ્સંકિઅ નિક્કંખિઅ, નિવ્વિતિગિચ્છા અમૂઢદિટ્ઠીઅ;
ઉવવૂહ થિરીકરણે, વચ્છલ્લ પભાવણે અટ્ઠ ॥ ૩ ॥

દેવ, ગુરુ, ધર્મતણે વિષે નિસ્સંકપણું ન કીધું, તથા એકાંત નિશ્ચય ધર્યો નહીં, ધર્મ સંબંધીઆ ફલતણે વિષે નિસ્સંદેહ બુદ્ધિ ધરી નહીં, સાધુ સાધ્વીતણી નિંદા જુગુપ્સા કીધી, મિથ્યાત્વીતણી પૂજા પ્રભાવના દેખી મૂઢદષ્ટિપણું

★ પાનાના રક્ષણનું સાધન. (તે લાંબી વાસની સળીઓ ઉપર કપડું સીવીને બનાવાય છે.) ૧ પાનાં રાખવાને માટે બે પુંઠાને જોડીને કરેલું સાધન ૨. ટીપણા આકારે લખેલા કાગળના વીંટા

કીધું, સંઘમાંહિ ગુણવંતતણી અનુપબૃંહણા કીધી, **અસ્થિરીકરણ** અવાત્સલ્ય અપ્રીતિ અભક્તિ નિપજાવી, **તથા** દેવદ્રવ્ય, ગુરુદ્રવ્ય, સાધારણ દ્રવ્ય ભક્ષિત ઉપેક્ષિત **પ્રજ્ઞાપરાધે** વિણાસ્યો, વિણસંતો ઉવેખ્યો, છતી શક્તિએ **સારસંભાલ** ન કીધી, ઠવણાયરિય હાથથકી પાડ્યા, **પડિલેહવા** વિસાર્યા, જિનભવનતણી ચોરાશી આશાતના **ગુરુપ્રત્યે** તેત્રીશ આશાતના કીધી હોય, દર્શનાચાર **વિષઈઓ** અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૩.

ચારિત્રાચારે આઠ અતિચાર-

પણિહાણજોગજુત્તો, પંચહિં સમિઈહિં તીહિં ગુત્તીહિં,
એસ ચરિત્તાયારો, અટ્ઠવિહો હોઈ નાયવ્વો ॥ ૪॥

ઈર્યાસમિતિ, ભાષાસમિતિ, એષણાસમિતિ, **આદાનભંડમત્તનિક્ષેપણાસમિતિ**, પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ, **મનોગુપ્તિ**, વચનગુપ્તિ, કાયગુપ્તિ, એ અષ્ટ પ્રવચનમાતા **રૂડીપરે** પાલી નહીં, સાધુતણે ધર્મે સદૈવ, શ્રાવકતણે ધર્મે **સામાયિક**, પોસહ લીધે જે કાંઈ ખંડના, વિરાધના કીધી **હોય**. ચારિત્રાચાર વિષઈઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૪

વિશેષતશ્ચારિત્રાચારે તપોધનતણે ધર્મે,

વયછક્કં કાયછક્કં, અકપ્પો ગિહિભાયણં,
પલિઅંક-નિસિજ્જાએ, સિણાણં સોહવજ્જણં. ॥ ૫ ॥

વ્રત ષટ્કે, પહેલે મહાવ્રતે પ્રાણાતિપાત સૂક્ષ્મ બાદર **ત્રસ** થાવર જીવતણી વિરાધના હુઈ. બીજે મહાવ્રતે ક્રોધ,

લોભ, ભય, હાસ્ય લગે જૂઠું બોલ્યા, ત્રીજે અદત્તાદાન-વિરમણ મહાવ્રતે.

સામીજીવાદત્તં, તિત્થયરઅદત્તં તહેવ ય ગુરૂહિં;
એવમદત્તં ચઉહા, પણ્ણત્તં વીયરાએહિં ॥ ૬ ॥

સ્વામી અદત્ત, જીવ અદત્ત, તીર્થંકર અદત્ત, ગુરુ અદત્ત, એ ચતુર્વિધ અદત્તાદાનમાંહિ જે કાંઈ અદત્ત પરિભોગવ્યું, ચોથે મહાવ્રતે-

વસહિકહનિસિજ્જિંદિય, કુડ્ડિંતરપુવ્વકીલિએ પણિએ,
અઈમાયાહારવિભૂસણા ય, નવ બંભચેર ગુત્તીઓ ॥ ૭ ॥

એ નવવાડો સૂદ્ધે પાલી નહીં, સુહણે સ્વપ્નાંતરે દષ્ટિવિપર્યાસ હુઓ. પાંચમે મહાવ્રતે ધર્મોપગરણને વિષે ઈચ્છા મૂર્ચ્છા ગૃદ્ધિ આસક્તિ ધરી, અધિકો ઉપગરણ વાવર્યો, પર્વતિથિએ પડિલેહવો વિસાર્યો, છટ્ઠે રાત્રીભોજન વિરમણ વ્રતે અસૂરો ભાત પાણી કીધો, છારોદ્ગાર આવ્યો પાત્રે *પાત્ર બંધે તક્રાદિકનો છાંટો લાગ્યો, ખરડ્યો રહ્યો, લેપ તેલ ઔષધાદિક તણો સંનિધિ રહ્યો, અતિમાત્રાએ આહાર લીધો, એ છએ વ્રત વિષઈઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૫

કાયષટ્કે, ગામતણે પઈસારે નિસારે પગ પડિલેહવા વિસાર્યા [1]માટી મીઠું ખડી ધાવડી [2]અરણેટ્ટો પાષાણતણી

★ ઝોળી. ૧. રમચી ૨. ધોળી માટી,

ચાતલી ઉપર પગ આવ્યો, અપ્કાય [1]વાઘારી ફૂસણા હુવા. વિહરવા ગયા, [2]ઉલખો હાલ્યો, લોટો ઢોલ્યો, કાચા પાણીતણા છાંટા લાગ્યા, તેઉકાય વીજ દીવાતણી ઉજેહી હુઈ, વાઉકાય ઉઘાડે મુખે બોલ્યા, મહાવાય વાજતાં કપડાં કાંબલીતણા છેડા સાચવ્યા નહીં, ફૂંક દીધી. વનસ્પતિકાય નીલફૂલ સેવાલ થડ ફલ ફૂલ વૃક્ષ શાખા પ્રશાખાતણા સંઘટ્ટ પરંપર નિરંતર હુવા, ત્રસકાય બેઈંદ્રી તેઈંદ્રી ચઉરિંદ્રી પંચેંદ્રી કાગ બગ ઉડાવ્યા, ઢોર ત્રાસવ્યાં, બાલક બીહરાવ્યાં, ષટ્કાય વિષઈઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૬

અકલ્પનીય સિજ્જા વસ્ત્ર પાત્ર પિંડ પરિભોગવ્યો, સિજ્જાતરતણો પિંડ પરિભોગવ્યો, ઉપયોગ કીધા પાખે વિહર્યો, ધાત્રીદોષ ત્રસબીજસંસક્ત પૂર્વકર્મ્મ પશ્ચાત્કર્મ ઉદ્ગમ ઉત્પાદનાદિ દોષ ચિંતવ્યા નહીં. ગૃહસ્થતણો ભાજન ભાંજ્યો, ફોડ્યો, વલી પાછો આપ્યો નહીં, સૂતાં સંથારિયાં ઉત્તરપટ્ટો [3]ટલતો અધિકો ઉપગરણ વાવર્યો. દેશતઃ સ્નાન કીધું, મુખે ભીનો હાથ લગાડ્યો, સર્વતઃ સ્નાનતણી વાંચ્છા કીધી, શરીરતણો મેલ ફેડ્યો, કેશ રોમ નખ સમાર્યા, અનેરી કાંઈ [4]રાઢાવિભૂષા કીધી, અકલ્પનીય પિંડાદિ વિષઈઓ અનેરો જે કોઈ અતિચાર૦ ૭

---

૧. વરસાદની ૨. હોકાનું પાણી જેમાં રખાય છે તે અથવા પાત્ર વિશેષ. ૩. ટાળીને, સિવાય. ૪. શોભા

આવસ્સયસજ્ઝાએ, પડિલેહણજ્ઝાણભિક્ખ-ડભત્તટ્ઠે;
આગમણે નિગ્ગમણે, ઠાણે નિસીઅણે તુઅટ્ટે ॥ ૮ ॥

આવશ્યક ઉભયકાલ વ્યાક્ષિપ્ત ચિત્તપણે પડિક્કમણું કીધું, પડિક્કમણામાંહિ ઉંઘ આવી, બેઠાં પડિક્કમણું કીધું, દિવસમાંહિ ચાર વાર સજ્ઝાય સાત વાર ચૈત્યવંદન કીધાં નહિ, પ્રતિલેખણા આઘી પાછી ભણાવી, અસ્તવ્યસ્ત કીધી, આર્ત્તધ્યાન રૌદ્રધ્યાન ધ્યાયાં, ધર્મધ્યાન શુક્લધ્યાન ધ્યાયાં નહીં, ગોચરી તણાં બેંતાલીશ દોષ ઉપજતા ચિંતવ્યા નહીં, પાંચ દોષ માંડલીતણા ટાળ્યા નહીં. છતી શક્તિએ પર્વતિથિએ ઉપવાસાદિક તપ કીધો નહિ, દેહરા ઉપાશ્રયમાંહિ પેસતાં નિસીહિ, નીસરતાં આવસ્સહી કહેવી વિસારી, ઈચ્છામિચ્છાદિક દશવિધ ચક્રવાલ સામાચારી સાચવી નહિ, ગુરુતણો વચન તહત્તિ કરી પડિવજ્યો નહિ, અપરાધ આવ્યાં મિચ્છા મિ દુક્કડં દીધાં નહિ. સ્થાનકે રહેતાં હરિયકાય બીયકાય કીડીતણાં નગરાં શોધ્યાં નહીં, ઓઘો મુહપત્તિ ચોલપટ્ટો ઉત્સંઘટ્યા, સ્ત્રી તિર્યંચતણા સંઘટ્ટ અનંતર પરંપર હુવા, વડાપ્રત્યે 'પસાઓ કરી' લહુડાં પ્રતે 'ઈચ્છાકાર' ઈત્યાદિક વિનય સાચવ્યો નહિ, સાધુસામાચારી વિષઈઓ, અનેરો જે કોઈ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિ સૂક્ષ્મ બાદર જાણતાં અજાણતાં હુઓ હોય, તે સવિ હું મન વચન કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં. ૮

૭. શ્રી પાક્ષિક સૂત્ર

તિત્થંકરે અ તિત્થે, અતિત્થસિદ્ધે અ તિત્થસિદ્ધે અ;
સિદ્ધે જિણે રિસી મહ-રિસી ય નાણં ચ વંદામિ ॥ ૧ ॥
જે અ ઈમં ગુણરયણ-સાયરમવિરાહિઊણ તિણ્ણસંસારા;
તે મંગલં કરિત્તા, અહમવિ આરાહણાભિમુહો ॥ ૨ ॥
મમ મંગલમરિહંતા, સિદ્ધા સાહૂ સુયં ચ ધમ્મો અ;
ખંતી ગુત્તી મુત્તી, અજ્જવયા મદ્દવં ચેવ ॥ ૩ ॥
લોઅમ્મિ સંજયા જં, કરિંતિ પરમરિસિદેસિ-અમુઆરં;
અહમવિ ઉવટ્ઠિઓ તં, મહવ્વય-ઉચ્ચારણં કાઉં ॥ ૪ ॥

સે કિં તં મહવ્વયઉચ્ચારણા ? મહવ્વયઉચ્ચારણા પંચવિહા પણ્ણત્તા, રાઈભોઅણવેરમણછટ્ઠા, તં જહા સવ્વાઓ પાણાઈવાયાઓ વેરમણં ૧ સવ્વાઓ મુસાવાયાઓ વેરમણં ૨ સવ્વાઓ અદિન્નાદાણાઓ વેરમણં ૩ સવ્વાઓ મેહુણાઓ વેરમણં ૪ સવ્વાઓ પરિગ્ગહાઓ વેરમણં ૫ સવ્વાઓ રાઈભોઅણાઓ વેરમણં.૬

તત્થ ખલુ પઢમે ભંતે ! મહવ્વએ પાણાઈવાયાઓ વેરમણં, સવ્વં ભંતે ! પાણાઈવાયં પચ્ચક્ખામિ, સે સુહુમં વા બાયરં વા, તસં વા થાવરં વા, નેવ સયં પાણે અઈવાએજ્જા, નેવન્નેહિં પાણે અઈવાયાવિજ્જા, પાણે અઈવાયંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણામિ, જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ ન

કારવેમિ, કરંતં પિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ.

સે પાણાઈવાએ ચઉવ્વિહે પન્નતે, તં જહા-દવ્વઓ ખિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ, દવ્વઓ ણં પાણાઈવાએ છસુ જીવનિકાએસુ, ખિત્તઓ ણં પાણાઈવાએ સવ્વલોએ, કાલઓ ણં પાણાઈવાએ દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં પાણાઈવાએ રાગેણ વા દોસેણ વા,

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરણ્ણસોવન્નિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ-ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિ-લક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ અસંનિહિસંચયસ્સ અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-પજ્જવસાણફલસ્સ.

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસપડિ-બદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓ વસટ્ટેણં પડુપ્પન્નભારિયાએ સાયાસુક્ખમણુપાલયંતેણં, ઈહં વા ભવે અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ.

પાણાઈવાઓ કઓ વા કારાવિઓ વા, કીરંતો વા પરેહિં સમણુન્નાઓ, તં નિંદામિ ગરિહામિ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈઅં નિંદામિ પડુપ્પન્નં સંવરેમિ અણાગયં પચ્ચક્ખામિ સવ્વં પાણાઈવાયં જાવજ્જીવાએ, અણિસ્સિઓ હં, નેવ સયં પાણે અઈવાએજ્જા, નેવન્નેહિં પાણે અઈવાયાવિજ્જા, પાણે અઈવાયંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા.

તં જહા અરિહંતસક્ખિઅં, સિદ્ધસક્ખિઅં, સાહુસક્ખિઅં, દેવસક્ખિઅં, અપ્પસક્ખિઅં, એવં ભવઇ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહયપચ્ચક્ખાય-પાવકમ્મે, દિઆ વા રાઓ વા, એગઓ વા પરિસાગઓ વા, સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ પાણાઈવાયસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં, સવ્વેસિં ભૂયાણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં, અદુક્ખણયાએ અસોયણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મોક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ.

પઢમે ભંતે ! મહવ્વએ ઉવટ્ઠિઓ મિ સવ્વાઓ

પાણાઈવાયાઓ વેરમણં ॥ ૧ ॥

અહાવરે દોચ્ચે ભંતે ! મહવ્વએ મુસાવાયાઓ વેરમણં, સવ્વં ભંતે ! મુસાવાયં પચ્ચક્ખામિ, સે કોહા વા ૧ લોહા વા ૨ ભયા વા ૩ હાસા વા ૪ નેવ સયં મુસં વએજ્જા, નેવન્નેહિં મુસં વાયાવેજ્જા, મુસં વયંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણામિ, જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ ન કારવેમિ, કરંતંપિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ,

સે મુસાવાએ ચઉવ્વિહે પન્નત્તે, તં જહા-દવ્વઓ ૧ ખિત્તઓ ૨ કાલઓ ૩ ભાવઓ ૪ દવ્વઓ ણં મુસાવાએ સવ્વદવ્વેસુ, ખિત્તઓ ણં મુસાવાએ લોએ વા અલોએ વા, કાલઓ ણં મુસાવાએ દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં મુસાવાએ રાગેણ વા દોસેણ વા,

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરણ્ણસોવન્નિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિલક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ અસંનિહિસંચયસ્સ અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-

પજ્જવસાણફલસ્સ,

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસપડિબદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિ-ગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓવસટ્ટેણં પડુપ્પન્ન ભારિયાએ સાયાસુક્ખ-મણુપાલયંતેણં ઇહં વા ભવે, અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ,

મુસાવાઓ ભાસિઓ વા ભાસાવિઓ વા, ભાસિજ્જંતો વા, પરેહિં સમણુન્નાઓ, તં નિંદામિ ગરિહામિ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈઅં નિંદામિ પડુપ્પન્નં સંવરેમિ અણાગયં પચ્ચક્ખામિ, સવ્વં મુસાવાયં જાવજ્જીવાએ, અણિસ્સિઓ હં, નેવ સયં મુસં વએજ્જા, નેવન્નેહિં મુસં વાયાવેજ્જા, મુસં વયંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા,

તં જહા અરિહંતસક્ખિઅં સિદ્ધસક્ખિઅં સાહુસક્ખિઅં દેવસક્ખિઅં અપ્પસક્ખિઅં, એવં ભવઇ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહય પચ્ચક્ખાય-પાવકમ્મે, દિઆ વા રાઓ વા, એગઓ વા પરિસાગઓ વા, સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ મુસાવાયસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં, સવ્વેસિં ભૂયાણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં,

અદુક્ખણયાએ અસોઅણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મોક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ,

દોચ્ચે ભંતે ! મહવ્વએ ઉવટ્ઠિઓ મિ સવ્વાઓ મુસાવાયાઓ વેરમણં ॥ ૨ ॥

અહાવરે તચ્ચે ભંતે ! મહવ્વએ અદિન્નાદાણાઓ વેરમણં ! સવ્વં ભંતે ! અદિન્નાદાણં પચ્ચક્ખામિ સે ગામે વા નગરે વા રણ્ણે વા, અપ્પં વા બહું વા, અણું વા થૂલં વા, ચિત્તમંતં વા અચિત્તમંતં વા નેવ સયં અદિન્નં ગિણ્હિજ્જા, નેવન્નેહિં અદિણ્ણં ગિણ્હાવિજ્જા, અદિણ્ણં ગિણ્હંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણામિ, જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ, ન કારવેમિ, કરંતં પિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ.

સે અદિન્નાદાણે ચઉવ્વિહે પન્નત્તે, તં જહા-દવ્વઓ ખિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ દવ્વઓ ણં અદિન્નાદાણે ગહણધારણિજ્જેસુ દવ્વેસુ, ખિત્તઓ ણં અદિન્નાદાણે ગામે વા નગરે વા રણ્ણે વા, કાલઓ ણં અદિન્નાદાણે દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં અદિન્નાદાણે રાગેણ વા દોસેણ વા,

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરણ્ણસોવણ્ણિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિલક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ અસંનિહિસંચયસ્સ અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-પજ્જવસાણફલસ્સ,

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસપડિબદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓવસટ્ટેણં પડુપ્પન્નભારિયાએ સાયાસુક્ખમણુ-પાલયંતેણં ઈહં વા ભવે, અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ,

અદિન્નાદાણં ગહિઅં વા ગાહાવિઅં વા ઘિપ્પંતં વા પરેહિં સમણુન્નાયં, તં નિંદામિ ગરિહામિ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈઅં નિંદામિ પડુપ્પન્નં સંવરેમિ અણાગયં પચ્ચક્ખામિ, સવ્વં અદિન્નાદાણં જાવજ્જીવાએ, અણિસ્સિઓ હં, નેવ સયં અદિન્નં ગિણ્હિજ્જા, નેવન્નેહિં અદિન્નં ગિણ્હાવિજ્જા, અદિન્નં ગિણ્હંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા,

તં જહા અરિહંતસક્ખિઅં સિદ્ધસક્ખિઅં સાહુસક્ખિઅં દેવસક્ખિઅં અપ્પસક્ખિઅં એવં ભવઇ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચક્ખાય-પાવકમ્મે, દિઆ વા રાઓ વા એગઓ વા પરિસાગઓ વા, સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ અદિન્નાદાણસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે, નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં, સવ્વેસિં ભૂઆણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં, અદુક્ખણયાએ અસોઅણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ.

તચ્ચે ભંતે ! મહવ્વએ ઉવટ્ઠિઓમિ સવ્વાઓ અદિન્નાદાણાઓ વેરમણં ॥ ૩ ॥

અહાવરે ચઉત્થે ભંતે ! મહવ્વએ મેહુણાઓ વેરમણં, સવ્વં ભંતે ! મેહુણં પચ્ચક્ખામિ, સે દિવ્વં વા માણુસં વા તિરિક્ખજોણિઅં વા, નેવ સયં મેહુણં સેવિજ્જા, નેવન્નેહિં મેહુણં સેવાવિજ્જા, મેહુણં સેવંતેવિ અન્ને ન સમણુજાણામિ જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ ન કારવેમિ કરંતં પિ અન્નં ન સમણુજાણામિ,

તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ,

સે મેહુણે ચઉવ્વિહે પન્નત્તે, તં જહા દવ્વઓ ખિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ, દવ્વઓ ણં મેહુણે રૂવેસુ વા રૂવસહગએસુ વા, ખિત્તઓ ણં મેહુણે ઉઢ્ઢલોએ વા અહોલોએ વા તિરિયલોએ વા, કાલઓ ણં મેહુણે દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં મેહુણે રાગેણ વા દોસેણ વા,

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપણ્ણત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરન્નસોવન્નિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિલક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ અસંનિહિસંચયસ્સ અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-પજ્જવસાણફલસ્સ,

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસપડિબદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓવસટ્ટેણં પડુપ્પન્નભારિયાએ સાયાસુક્ખમણુ-પાલયંતેણં ઈહં વા ભવે, અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ,

મેહુણં સેવિઅં વા સેવાવિઅં વા સેવિજ્જંતં વા, પરેહિં સમણુન્નાયં, તં નિંદામિ ગરિહામિ, તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈયં નિંદામિ, પડુપ્પન્નં સંવરેમિ, અણાગયં પચ્ચક્ખામિ સવ્વં મેહુણં જાવજ્જીવાએ અણિસ્સિઓ હં નેવ સયં મેહુણં સેવિજ્જા, નેવન્નેહિં મેહુણં સેવાવિજ્જા, મેહુણં સેવંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા,

તં જહા-અરિહંતસક્ખિઅં સિદ્ધસક્ખિઅં સાહુસક્ખિઅં દેવસક્ખિઅં, અપ્પસક્ખિઅં એવં ભવઈ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચક્ખાય-પાવકમ્મે દિઆ વા રાઓ વા, એગઓ વા પરિસાગઓ વા, સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ મેહુણસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં, સવ્વેસિં ભૂઆણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં, અદુક્ખણયાએ અસોઅણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ,

ચઉત્થે ભંતે ! મહવ્વએ ઉવટ્ઠિઓ મિ સવ્વાઓ મેહુણાઓ વેરમણં. ॥ ૪ ॥

અહાવરે પંચમે ભંતે ! મહવ્વએ પરિગ્ગહાઓ વેરમણં, સવ્વં ભંતે ! પરિગ્ગહં પચ્ચક્ખામિ, સે અપ્પં વા બહું વા અણું વા થૂલં વા, ચિત્તમંતં વા અચિત્તમંતં વા; નેવ સયં પરિગ્ગહં પરિગિણ્હિજ્જા, નેવન્નેહિં પરિગ્ગહં પરિગિણ્હાવિજ્જા, પરિગ્ગહં પરિગિણ્હંતેવિ અન્ને ન સમણુજાણામિ, જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ ન કારવેમિ કરંતંપિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ,

સે પરિગ્ગહે ચઉવ્વિહે પન્નત્તે, તં જહા દવ્વઓ ખિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ, દવ્વઓ ણં પરિગ્ગહે સચિત્તાચિત્તમીસેસુ દવ્વેસુ, ખિત્તઓ ણં પરિગ્ગહે [1]સવ્વલોએ, કાલઓ ણં પરિગ્ગહે દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં પરિગ્ગહે અપ્પગ્ઘે વા મહગ્ઘે વા, રાગેણ વા દોસેણ વા.

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરણ્ણસોવન્નિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિલક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ, અસંનિહિસંચયસ્સ

૧. લોએ વા. અલોએ વા ઈતિ વા પાઠઃ

અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-પજ્જવસાણફલસ્સ,

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસપડિબદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓવસટ્ટેણં પડુપ્પન્નભારિયાએ સાયાસુક્ખમણુ-પાલયંતેણં ઈહં વા ભવે, અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ,

પરિગ્ગહો ગહિઓ વા ગાહાવિઓ વા ઘિપ્પંતો વા પરેહિં સમણુન્નાઓ, તં નિંદામિ ગરિહામિ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈઅં નિંદામિ પડુપ્પન્નં સંવરેમિ અણાગયં પચ્ચક્ખામિ, સવ્વં પરિગ્ગહં જાવજ્જીવાએ, અણિસ્સિઓ હં, નેવ સયં પરિગ્ગહં પરિગિણ્હિજ્જા, નેવન્નેહિં પરિગ્ગહં પરિગિણ્હાવિજ્જા, પરિગ્ગહં પરિગિણ્હંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા,

તં જહા-અરિહંતસક્ખિઅં સિદ્ધસક્ખિઅં સાહુસક્ખિઅં દેવસક્ખિઅં અપ્પસક્ખિઅં, એવં ભવઈ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચક્ખાય પાવકમ્મે દિઆ વા રાઓ વા, એગઓ વા પરિસાગઓ વા સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ પરિગ્ગહસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં,

સવ્વેસિં ભૂઆણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં, અદુક્ખણયાએ અસોઅણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ, ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ.

પંચમે ભંતે ! મહવ્વએ ઉવટ્ઠિઓ મિ સવ્વાઓ પરિગ્ગહાઓ વેરમણં. ॥ ૫ ॥

અહાવરે છટ્ઠે ભંતે ! વએ રાઈભોઅણાઓ વેરમણં, સવ્વં ભંતે ! રાઈભોઅણં પચ્ચક્ખામિ, સે અસણં વા પાણં વા ખાઈમં વા સાઈમં વા નેવ સયં રાઈ ભુંજિજ્જા, નેવન્નેહિં રાઈ ભુંજાવિજ્જા, રાઈ ભુંજંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણામિ, જાવજ્જીવાએ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં ન કરેમિ, ન કારવેમિ, કરંતં પિ અન્નં ન સમણુજાણામિ, તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ.

સે રાઈભોઅણે ચઉવ્વિહે પન્નત્તે, તં જહા દવ્વઓ ખિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ, દવ્વઓ ણં રાઈભોઅણે અસણે વા પાણે વા ખાઈમે વા સાઈમે વા, ખિત્તઓ ણં રાઈભોઅણે સમયખિત્તે, કાલઓ ણં રાઈભોઅણે દિઆ વા રાઓ વા, ભાવઓ ણં રાઈભોઅણે તિત્તે વા કડુએ વા કસાએ વા

અંબિલે વા મહુરે વા લવણે વા રાગેણ વા દોસેણ વા,

જં મએ ઈમસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ અહિંસાલક્ખણસ્સ, સચ્ચાહિટ્ઠિઅસ્સ વિણયમૂલસ્સ ખંતિપ્પહાણસ્સ અહિરણ્ણસોવન્નિઅસ્સ ઉવસમપભવસ્સ નવબંભચેરગુત્તસ્સ અપયમાણસ્સ ભિક્ખાવિત્તિઅસ્સ કુક્ખીસંબલસ્સ નિરગ્ગિસરણસ્સ સંપક્ખાલિઅસ્સ ચત્તદોસસ્સ ગુણગ્ગાહિઅસ્સ નિવ્વિઆરસ્સ નિવ્વિત્તિલક્ખણસ્સ પંચમહવ્વયજુત્તસ્સ, અસંનિહિસંચયસ્સ અવિસંવાઈઅસ્સ સંસારપારગામિઅસ્સ નિવ્વાણગમણ-પજ્જવસાણફલસ્સ,

પુવ્વિં અન્નાણયાએ અસવણયાએ અબોહિઆએ અણભિગમેણં અભિગમેણ વા પમાએણં રાગદોસ પડિબદ્ધયાએ બાલયાએ મોહયાએ મંદયાએ કિડ્ડયાએ તિગારવગરુયાએ ચઉક્કસાઓવગએણં પંચિંદિઓવસટ્ટેણં પડુપ્પન્નભારિઆએ સાયાસુક્ખમણુપાલયંતેણં ઈહં વા ભવે, અન્નેસુ વા ભવગ્ગહણેસુ,

રાઈભોઅણં ભુત્તં વા ભુંજાવિઅં વા ભુંજંતં વા પરેહિં સમણુન્નાયં, તં નિંદામિ ગરિહામિ તિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કાએણં, અઈઅં નિંદામિ પડુપ્પન્નં સંવરેમિ, અણાગયં પચ્ચક્ખામિ, સવ્વં રાઈભોઅણં, જાવજ્જીવાએ અણિસ્સિઓ હં નેવ સયં રાઈ ભુંજિજ્જા, નેવન્નેહિં રાઈ ભુંજાવિજ્જા, રાઈ ભુંજંતે વિ અન્ને ન સમણુજાણિજ્જા,

તં જહા-અરિહંતસક્ખિઅં સિદ્ધસક્ખિઅં સાહુસક્ખિઅં દેવસક્ખિઅં અપ્પસક્ખિઅં, એવં ભવઇ ભિક્ખૂ વા ભિક્ખુણી વા સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચક્ખાય પાવકમ્મે, દિઆ વા રાઓ વા, એગઓ વા પરિસાગઓ વા, સુત્તે વા જાગરમાણે વા,

એસ ખલુ રાઈભોઅણસ્સ વેરમણે હિએ સુહે ખમે નિસ્સેસિએ આણુગામિએ પારગામિએ, સવ્વેસિં પાણાણં, સવ્વેસિં ભૂઆણં, સવ્વેસિં જીવાણં, સવ્વેસિં સત્તાણં, અદુક્ખણાએ અસોઅણયાએ અજૂરણયાએ અતિપ્પણયાએ અપીડણયાએ અપરિઆવણયાએ અણુદ્દવણયાએ મહત્થે મહાગુણે મહાણુભાવે મહાપુરિસાણુચિન્ને પરમરિસિદેસિએ પસત્થે, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ.

છટ્ઠે ભંતે ! વએ ઉવટ્ઠિઓમિ સવ્વાઓ રાઈભોઅણાઓ વેરમણં ॥ ૬ ॥

ઇચ્ચેઇઆઇં પંચમહવ્વયાઇં રાઈભોઅણવેરમણ-છટ્ઠાઇં અત્તહિઅટ્ઠયાએ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ.

અપ્પસત્થા ય જે જોગા, પરિણામા ય દારુણા;
પાણાઈવાયસ્સ વેરમણે એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૧ ॥

તિવ્વરાગા ય જા ભાસા, તિવ્વદોસા તહેવ ય;
મુસાવાયસ્સ વેરમણે, એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૨ ॥

ઉગ્ગહં સિ અજાઈત્તા, અવિદિન્ને ય ઉગ્ગહે;
અદિન્નાદાણસ્સ વેરમણે, એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૩ ॥

સદ્દા રૂવા રસા ગંધા-ફાસાણં પવિયારણા;
મેહુણસ્સ વેરમણે એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૪ ॥

ઈચ્છા મુચ્છા ય ગેહી ય, કંખા લોભે ય દારુણે;
પરિગ્ગહસ્સ વેરમણે, એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૫ ॥

અઈમત્તે અ આહારે, સૂરખિત્તંમિ સંકિએ;
રાઈભોઅણસ્સ વેરમણે, એસ વુત્તે અઈક્કમે ॥ ૬ ॥

દંસણનાણચરિત્તે અવિરાહિત્તા ઠિઓ સમણધમ્મે;
પઢમં વયમણુરક્ખે, વિરયામો પાણાઈવાયાઓ ॥ ૭ ॥

દંસણનાણચરિત્તે, અવિરાહિત્તા ઠિઓ સમણધમ્મે;
બીઅં વયમણુરક્ખે, વિરયામો મુસાવાયાઓ ॥ ૮ ॥

દંસણનાણચરિત્તે, અવિરાહિત્તા ઠિઓ સમણધમ્મે;
તઈઅં વયમણુરક્ખે, વિરયામો અદિન્નાદાણાઓ॥ ૯ ॥

દંસણનાણચરિત્તે, અવિરાહિત્તા ઠિઓ સમણધમ્મે;
ચઉત્થં વયમણુરક્ખે, વિરયામો મેહુણાઓ ॥ ૧૦ ॥

દંસણનાણચરિત્તે, અવિરાહિત્તા, ઠિઓ સમણધમ્મે;
પંચમં વયમણુરક્ખે, વિરયામો પરિગ્ગહાઓ ॥ ૧૧ ॥

દંસણનાણચરિત્તે, અવિરાહિત્તા ઠિઓ સમણધમ્મે;
છટ્ઠં વયમણુરક્ખે, વિરયામો રાઈભોઅણાઓ ॥ ૧૨ ॥

આલયવિહારસમિઓ, જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
પઢમં વયમણુરક્ખે, વિરયામો પાણાઈવાયાઓ॥ ૧૩ ॥

આલયવિહારસમિઓ, જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
બીઅં વયમણુરક્ખે, વિરયામો મુસાવાયાઓ ॥ ૧૪ ॥

આલયવિહારસમિઓ, જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
તઈઅં વયમણુરક્ખે, વિરયામો અદિન્નાદાણાઓ॥ ૧૫॥

આલયવિહારસમિઓ જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
ચઉત્થં વયમણુરક્ખે, વિરયામો મેહુણાઓ ॥ ૧૬ ॥

આલયવિહારસમિઓ જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
પંચમં વયમણુરક્ખે, વિરયામો પરિગ્ગહાઓ ॥ ૧૭ ॥

આલયવિહારસમિઓ, જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
છટ્ઠં વયમણુરક્ખે, વિરયામો રાઈભોઅણાઓ ॥ ૧૮ ॥

આલયવિહારસમિઓ જુત્તો ગુત્તો ઠિઓ સમણધમ્મે;
તિવિહેણ અપ્પમત્તો રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૧૯ ॥

સાવજ્જજોગમેગં, મિચ્છત્તં એગમેવ અન્નાણં;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૨૦ ॥

અણવજ્જજોગમેગં, સમ્મત્તં એગમેવ નાણં તુ;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૨૧ ॥

દો ચેવ રાગદોસે, દુન્નિ ય ઝાણાઈં અટ્ટરુદ્દદાઈં
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૨૨ ॥

દુવિહં ચરિત્તધમ્મં, દુન્નિ ય ઝાણાઇં ધમ્મસુક્કાઇં;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૩ ||

કિણ્હા નીલા કાઊ, તિન્નિ ય લેસાઓ અપ્પસત્થાઓ;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૪ ||

તેઊ પમ્હા સુક્કા, તિન્નિ ય લેસાઓ સુપ્પસત્થાઓ;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૫ ||

મણસા મણસચ્ચવિઊ, વાયાસચ્ચેણ કરણસચ્ચેણ;
તિવિહેણ વિ સચ્ચવિઊ, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૬ ||

ચત્તારિ ય દુહસિજ્જા, ચઉરો સન્ના તહા કસાયા ય;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૭ ||

ચત્તારિ ય સુહસિજ્જા, ચઉવ્વિહં, સંવરં સમાહિં ચ;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૮ ||

પંચેવ ય કામગુણે, પંચેવ ય અણ્હવે મહાદોસે;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૨૯ ||

પંચિંદિયસંવરણં તહેવ પંચવિહમેવ સજ્ઝાયં;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૩૦ ||

છજ્જીવનિકાયવહં છપ્પિ ય ભાસાઉ અપ્પસત્થાઓ;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૩૧ ||

છવ્વિહમબ્ભિંતરયં બજ્ઝં પિ ય છવ્વિહં તવોકમ્મં;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ || ૩૨ ||

સત્ત ય ભયઠાણાઇં, સત્તવિહં ચેવ નાણવિબ્ભંગં;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૩ ॥
પિંડેસણ પાણેસણ, ઉગ્ગહ સત્તિક્કયા મહજ્ઝયણા;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૪ ॥
અટ્ઠ ય મયઠાણાઇં, અટ્ઠ ય કમ્માઇં તેસિં બંધં ચ;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૪ ॥
અટ્ઠ ય પવયણમાયા, દિટ્ઠા અટ્ઠવિહનિટ્ઠિઅટ્ઠેહિં;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૬ ॥
નવ પાવનિઆણાઇં, સંસારત્થા ય નવવિહા જીવા;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૭ ॥
નવ બંભચેરગુત્તો, દુનવવિહં બંભચેરપરિસુદ્ધં;
ઉપસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૮ ॥
ઉવઘાયં ચ દસવિહં, અસંવરં તહ ય સંકિલેસં ચ;
પરિવજ્જંતો ગુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૩૯ ॥
સચ્ચસમાહિટ્ઠાણા, દસ ચેવ દસાઓ સમણધમ્મં ચ;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૪૦ ॥
આસાયણં ચ સવ્વં, તિગુણં ઇક્કારસં વિવજ્જંતો;
ઉવસંપન્નો જુત્તો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૪૧ ॥
એવં તિદંડવિરઓ, તિગરણસુદ્ધો તિસલ્લનીસલ્લો;
તિવિહેણ પડિક્કંતો, રક્ખામિ મહવ્વએ પંચ ॥ ૪૨ ॥

ઇચ્ચેઇઅં મહવ્વયઉચ્ચારણં થિરત્તં સલ્લુદ્ધરણં ધિઇબલં વવસાઓ સાહણટ્ઠો પાવનિવારણં નિકાયણા ભાવવિસોહી પડાગાહરણં નિજ્જૂહણારાહણા ગુણાણં સંવરજોગો પસત્થજ્ઝાણો-વઉત્તયા જુત્તયા ય નાણે પરમટ્ઠો ઉત્તમટ્ઠો,

એસ ખલુ તિત્થંકરેહિં રઇરાગદોસમહણેહિં દેસિઓ પવયણસ્સ સારો, છજ્જીવનિકાયસંજમં ઉવએસિઅં તેલુક્કસક્કયં ઠાણં અબ્ભુવગયા, નમોત્થુ તે સિદ્ધ બુદ્ધ મુત્ત નિરય નિસ્સંગ માણમૂરણ ગુણરયણસાયરમણંતમપ્પમેઅ, નમોત્થુ તે મહઇમહાવીરવદ્ધમાણસામિસ્સ, નમોત્થુ તે અરહઓ, નમોત્થુ તે ભગવઓ ત્તિ કટ્ટુ, એસા ખલુ મહવ્વય-ઉચ્ચારણા કયા, ઇચ્છામો સુત્તકિત્તણં કાઉં,

નમો તેસિં ખમાસમણાણં જેહિં ઇમં વાઇઅં છવ્વિહમાવસ્સયં ભગવંતં, તં જહા-સામાઇઅં ૧, ચઉવીસત્થઓ ૨, વંદણયં ૩, પડિક્કમણં ૪, કાઉસ્સગ્ગો ૫, પચ્ચક્ખાણં ૬, સવ્વેહિં પિ એઅમ્મિ,

છવ્વિહે આવસ્સએ ભગવંતે સસુત્તે સઅત્થે સગંથે સનિજ્જુત્તિએ સસંગહણિએ જે ગુણા વા ભાવા વા અરિહંતેહિં ભગવંતેહિં પણ્ણત્તા વા પરૂવિઆ વા તે ભાવે સદ્દહામો પત્તિયામો રોએમો ફાસેમો પાલેમો અણુપાલેમો, તે ભાવે સદ્દહંતેહિં પત્તિઅંતેહિં રોઅંતેહિં ફાસંતેહિં

પાલંતેહિં અણુપાલંતેહિં, [1]અંતોપક્ખસ્સ જં વાઇઅં પઢિઅં પરિઅટ્ટિઅં પુચ્છિઅં અણુપેહિઅં અણુપાલિઅં તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉપસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ

[1]અંતોપક્ખસ્સ જં ન વાઇઅં, ન પઢિઅં, ન પરિઅટ્ટિઅં, ન પુચ્છિઅં, નાણુપેહિઅં, નાણુપાલિઅં, સંતે બલે, સંતે વીરિએ સંતે પુરિસકારપરક્કમે, તસ્સ આલોએમો પડિક્કમામો નિંદામો ગરિહામો વિઉટ્ટેમો વિસોહેમો અકરણયાએ અબ્ભુટ્ઠેમો અહારિહં તવોકમ્મં પાયચ્છિત્તં પડિવજ્જામો, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં.૧

નમો તેસિં ખમાસમણાણં જેહિં ઇમં વાઇઅં અંગબાહિરં ઉક્કાલિઅં ભગવંતં, તં જહા-દસવેઆલિઅં ૧, કપ્પિઆકપ્પિઅં ૨, ચુલ્લકપ્પસુઅં ૩, મહાકપ્પસુઅં ૪, ઓવાઇઅં ૫, રાયપ્પસેણિઅં ૬, જીવાભિગમો ૭, પણ્ણવણા ૮, મહાપન્નવણા ૯, નંદી ૧૦, અણુઓગદારાઇં ૧૧, દેવિંદત્થઓ ૧૨, તંદુલવિઆલિઅં ૧૩, ચંદાવિજ્ઝયં ૧૪, પમાયપ્પમાયં ૧૫, પોરિસિમંડલં ૧૬, મંડલપ્પવેસો ૧૭, ગણિવિજ્જા ૧૮, વિજ્જાચરણવિણિચ્છઓ ૧૯, ઝાણવિભત્તી ૨૦, મરણવિભત્તી ૨૧, આયવિસોહિ ૨૨, સંલેહણાસુઅં ૨૩, વીયરાયસુઅં ૨૪, વિહારકપ્પો ૨૫, ચરણવિહી ૨૬, આઉર-પચ્ચક્ખાણં ૨૭, મહાપચ્ચક્ખાણં ૨૮, સવ્વેહિં પિ એઅમ્મિ

અંગબાહિરે ઉક્કાલિએ ભગવંતે સસુત્તે સઅત્થે સગંથે સનિજ્જુત્તિએ સસંગહણિએ જે ગુણા વા ભાવા વા અરિહંતેહિં ભગવંતેહિં પન્નત્તા વા પરૂવિઆ વા, તે ભાવે સદ્દહામો પત્તિઆમો રોએમો ફાસેમો પાલેમો અણુપાલેમો, તે ભાવે સદ્દહંતેહિં પત્તિઅંતેહિં રોઅંતેહિં ફાસંતેહિં પાલંતેહિં અણુપાલંતેહિં, [1]અંતોપક્ખસ્સ જં વાઇઅં પઢિઅં પરિઅટ્ટિઅં પુચ્છિઅં અણુપેહિઅં અણુપાલિઅં તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ,

[1]અંતોપક્ખસ્સ જં ન વાઇઅં, ન પઢિઅં, ન પરિઅટ્ટિઅં, ન પુચ્છિઅં, નાણુપેહિઅં, નાણુપાલિઅં, સંતે બલે, સંતે વીરિએ, સંતે પુરિસકારપરક્કમે, તસ્સ આલોએમો પડિક્કમામો નિંદામો ગરિહામો વિઉટ્ટેમો વિસોહેમો અકરણયાએ અબ્ભુટ્ઠેમો અહારિહં તવોકમ્મં પાયચ્છિત્તં પડિવજ્જામો તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં. ૨

નમો તેસિં ખમાસમણાણં જેહિં ઇમં વાઇઅં અંગબાહિરં કાલિઅં ભગવંતં તં જહા-ઉત્તરજ્ઝયણાઇં ૧, દસાઓ ૨. કપ્પો ૩, વવહારો ૪, ઇસિભાસિઆઇં ૫, નિસીહં ૬, મહાનિસીહં ૭, જંબૂદ્દીવપન્નત્તી ૮, સૂરપન્નત્તી ૯, ચંદપન્નત્તી ૧૦, દીવસાગરપન્નત્તી ૧૧, ખુડ્ડિયાવિમાણપવિભત્તી ૧૨, મહલ્લિઆવિમાણપવિભત્તી ૧૩, અંગચૂલિઆએ ૧૪, વગ્ગચૂલિઆએ ૧૫,

વિવાહચૂલિઆએ ૧૬, અરુણોવવાએ ૧૭, વરુણોવવાએ ૧૮, ગરુલોવવાએ ૧૯, ધરણોવવાએ, વેસમણોવવાએ ૨૦, વેલંધરોવવાએ, ૨૧, દેવિંદોવવાએ ૨૨, ઉટ્ઠાણસુએ ૨૩, સમુટ્ઠાણસુએ ૨૪, નાગપરિઆવલિઆણં ૨૫, નિરિયાવલિઆણં ૨૬, કપ્પિઆણં ૨૭, કપ્પવડિંસયાણં ૨૮, પુપ્ફિઆણં ૨૯, પુપ્ફચૂલિઆણં ૩૦, વણ્હિઆણં વણ્હિદસાણં ૩૧, આસીવિસભાવણાણં ૩૨, દિટ્ઠિવિસભાવણાણં ૩૩, ચારણસુમિણભાવણાણં, ૩૪, મહાસુમિણભાવણાણં ૩૫, તેઅગ્ગિનિસગ્ગાણં ૩૬, સવ્વેહિં પિ એઅમ્મિ

અંગબાહિરે કાલિએ ભગવંતે સસુત્તે સઅત્થે સગંથે સનિજ્જુત્તિએ સસંગહણિએ જે ગુણા વા ભાવા વા અરિહંતેહિં ભગવંતેહિં પન્નત્તા વા, પરૂવિઆ વા, તે ભાવે સદ્દહામો પત્તિઆમો રોએઓ ફાસેમો પાલેમો અણુપાલેમો, તે ભાવે સદ્દહંતેહિં પત્તિઅંતેહિં રોયંતેહિં ફાસંતેહિં પાલંતેહિં અણુપાલંતેહિં, [1]અંતોપક્ખસ્સ જં વાઇઅં પઢિઅં પરિઅટ્ટિઅં પુચ્છિઅં અણુપેહિઅં અણુપાલિઅં, તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તા ણં વિહરામિ

[1]અંતોપક્ખસ્સ જં ન વાઇઅં ન પઢિઅં ન પરિઅટ્ટિઅં ન પુચ્છિઅં નાણુપેહિઅં નાણુપાલિઅં, સંતે બલે સંતે વીરિએ સંતે પુરિસકારપરક્કમે તસ્સ આલોએમો

પડિક્કમામો નિંદામો ગરિહામો વિઉટ્ટેમો વિસોહેમો અકરણયાએ અબ્ભુટ્ઠેમો અહારિહં તવોકમ્મં પાયચ્છિત્તં પડિવજ્જામો તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં. ૩

નમો તેસિં ખમાસમણાણં જેહિં ઈમં વાઈઅં દુવાલસંગં ગણિપિડગં ભગવંતં, તં જહા-આયારો ૧, સૂઅગડો ૨, ઠાણં ૩, સમવાઓ ૪, વિવાહપન્નત્તી, ૫, નાયાધમ્મકહાઓ ૬, ઉવાસગદસાઓ ૭, અંતગડદસાઓ ૮, અણુત્તરોવવાઈઅદસાઓ ૯, પણ્હાવાગરણં ૧૦, વિવાગસુઅં ૧૧, દિટ્ઠિવાઓ ૧૨, સવ્વેહિં પિ એઅંમિ

દુવાલસંગે ગણિપિડગે ભગવંતે સસુત્તે સઅત્થે સગંથે સનિજ્જુત્તિએ સસંગહણીએ જે ગુણા વા ભાવા વા અરિહંતેહિં ભગવંતેહિં પન્નત્તા વા પરૂવિઆ વા, તે ભાવે સદ્દહામો પત્તિઆમો રોએમો ફાસેમો પાલેમો અણુપાલેમો, તે ભાવે સદ્દહંતેહિં પત્તિઅંતેહિં રોયંતેહિં ફાસંતેહિં પાલંતેહિં અણુપાલંતેહિં, [1]અંતોપક્ખસ્સ જં વાઈઅં પઢિઅં પરિઅટ્ટિઅં પુચ્છિઅં અણુપેહિઅં અણુપાલિઅં તં દુક્ખક્ખયાએ કમ્મક્ખયાએ મુક્ખયાએ બોહિલાભાએ સંસારુત્તારણાએ ત્તિ કટ્ટુ ઉવસંપજ્જિત્તાણં વિહરામિ,

[1]અંતોપક્ખસ્સ જં ન વાઈઅં ન પઢિઅં ન પરિઅટ્ટિઅં ન પુચ્છિઅં નાણુપેહિઅં નાણુપાલિઅં સંતે બલે સંતે

---

૧. ચોમાસી અને સંવચ્છરી વખતે 'અંતોચઉમાસીએ' અને 'અંતો સંવચ્છરસ્સ' બોલવું, આ રીતે બધી જગ્યાએ સમજી લેવું.

વીરિએ સંતે પુરિસકારપરક્કમે, તસ્સ આલોએમો પડિક્કમામો નિંદામો ગરિહામો વિઉટ્ટેમો વિસોહેમો અકરણયાએ અબ્ભુટ્ઠેમો અહારિહં તવોકમ્મં પાયચ્છિત્તં પડિવજ્જામો તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં, ૪

નમો તેસિં ખમાસમણાણં જેહિં ઈમં વાઈઅં દુવાલસંગં ગણિપિડગં ભગવંતં સમ્મં કાએણ ફાસંતિ પાલંતિ પૂરંતિ તીરંતિ કિટ્ટંતિ સમ્મં આણાએ આરાહંતિ અહં ચ નારાહેમિ, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥

સુઅદેવયા ભગવઈ, નાણાવરણીઅકમ્મસંઘાયં;
તેસિં ખવેઉ સયયં, જેસિં સુઅસાયરે ભત્તી. ॥ ૧ ॥

૮. શ્રી પાક્ષિકખામણા

ઈચ્છામિ ખમાસમણો ! પિઅં ચ મે, જં ભે ! હટ્ઠાણં, તુટ્ઠાણં, અપ્પાયંકાણં, અભગ્ગજોગાણં, સુસીલાણં, સુવ્વયાણં, સાયરિયઉવજ્ઝાયાણં, નાણેણં, દંસણેણં, ચરિત્તેણં, તવસા અપ્પાણં ભાવેમાણાણં, બહુસુભેણ ભે દિવસો પોસહો, [૧]પક્ખો વઈક્કંતો; અન્નો ય ભે કલ્લાણેણં પજ્જુવટ્ઠિઓ, સિરસા મણસા મત્થએણ વંદામિ. ૧ (ગુરુવાક્યમ્) તુમ્ભેહિં સમં.

ઈચ્છામિ ખમાસમણો ! પુવ્વિં ચેઈઆઈં વંદિત્તા,

૧. ચોમાસી વખતે - 'ચઉમાસી વઈક્કંતા' અને સંવચ્છરી વખતે - 'સંવચ્છરો વઈક્કંતો' બોલવું

નમંસિત્તા, તુબ્ભણ્હં પાયમૂલે વિહરમાણેણં, જે કેઇ બહુદેવસિયા સાહુણો દિટ્ઠા સમાણા વા વસમાણા વા ગામાણુગામં દુઈજ્જમાણા વા, રાયણિયા સંપુચ્છંતિ, ઓમરાઈણિયા વંદંતિ, અજ્જયા વંદંતિ, અજ્જિયાઓ વંદંતિ, સાવયા વંદંતિ, સાવિયાઓ વંદંતિ અહંપિ નિસ્સલ્લો નિક્કસાઓ ત્તિ કટ્ટુ સિરસા મણસા મત્થએણ વંદામિ. ૨ (ગુરુવાક્યમ્) અહમવિ વંદાવેમિ ચેઈઆઈં.

ઈચ્છામિ ખમાસમણો ! ઉવટ્ઠિઓહં, તુબ્ભણ્હં, સંતિઅં, અહાકપ્પં વા, વત્થં વા, પડિગ્ગહં વા, કંબલં વા, પાયપુચ્છણં વા, રયહરણં વા, અક્ખરં વા, પયં વા, ગાહં વા, સિલોગં વા, સિલોગદ્ધં વા, અટ્ઠં વા, હેઉં વા, પસિણં વા, વાગરણં વા, તુબ્ભેહિં ચિઅત્તેણં દિન્નં મએ અવિણએણ પડિચ્છિઅં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં ॥ ૩ ॥ (ગુરુવાક્યમ્) આયરિયસંતિઅં.

ઈચ્છામિ ખમાસમણો ! અહમપુવ્વાઈં, કયાઇં ચ મે, કિઈ-કમ્માઈં, આયારમંતરે, વિણયમંતરે, સેહિઓ સેહાવિઓ, સંગહિઓ, ઉવગ્ગહિઓ, સારિઓ, વારિઓ, ચોઈઓ, પડિચોઈઓ, ચિઅત્તા મે પડિચોયણા ઉવટ્ઠિઓહં, તુબ્ભણ્હં તવતેયસિરીએ, ઈમાઓ ચાઉરંતસંસારકંતારાઓ, સાહટ્ટુ નિત્થરિસ્સામિ ત્તિ કટ્ટુ, સિરસા મણસા મત્થએણ વંદામિ. ૪. (ગુરુવાક્યમ્) નિત્થારગપારગા હોહ.

૯. શ્રી અતિચાર અંગેની ગાથા

સાધુને દૈવસિક અને રાત્રિક પ્રતિક્રમણમાં અતિચારની આઠ ગાથાને સ્થાનકે ગણવાની અર્થ સહિત એક ગાથા

સયણાસણન્નપાણે, ચેઈય જઈ સિજ્જ કાય ઉચ્ચારે;
સમિઈ ભાવણા ગુત્તી, વિતહાયરણે ય અઈયારો ॥ ૧ ॥

અર્થ : શયન-આસન, આહાર-પાણી, ચૈત્ય, સાધુ, વસતિ, માત્રુ, સ્થંડિલ, સમિતિ, ભાવના, અને ગુપ્તિ એ વિષયમાં જે જે વિપરીત અયોગ્ય આચરણ કર્યું હોય તે તે અતિચાર જાણવો. (૧)

આ ગાથા ગણતાં તેમાં કહેલ બાબતો સંબંધી જે કાંઈ અતિચાર લાગ્યા હોય તે સાધુએ સંભારીને યાદ કરવા. સામાન્ય સાધુ કરતા ગુરુને (આચાર્યને) અલ્પ વ્યાપાર હોવાથી ગુરુએ બે વાર આ ગાથા અર્થ સાથે વિચારવી.

૧૦. શ્રી સ્થંડિલપડિલેહણસૂત્ર (માંડલા)

૧. આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.
૨. આઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે.
૩. આઘાડે મજ્ઝે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે.
૪. આઘાડે મજ્ઝે પાસવણે અણહિયાસે.
૫. આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે
૬. આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે

૭. આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૮. આઘાડે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે
૯. આઘાડે મજ્ઝે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૧૦. આઘાડે મજ્ઝે પાસવણે અહિયાસે
૧૧. આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૧૨. આઘાડે દૂરે પાસવણે અહિયાસે
૧૩. અણાઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે
૧૪. અણાઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે
૧૫. અણાઘાડે મજ્ઝે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે
૧૬. અણાઘાડે મજ્ઝે પાસવણે અણહિયાસે
૧૭. અણાઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે
૧૮. અણાઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે
૧૯. અણાઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૨૦. અણાઘાડે આસન્ને પાસવણે અહિયાસે
૨૧. અણાઘાડે મજ્ઝે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૨૨. અણાઘાડે મજ્ઝે પાસવણે અહિયાસે
૨૩. અણાઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે
૨૪. અણાઘાડે દૂરે પાસવણે અહિયાસે

આઘાડે = આગાઢ કારણે
અણહિયાસે = સહન ન થઈ શકે તો.
આસન્ને = નજીકમાં **મજ્ઝે** = વચ્ચે.
ઉચ્ચારે = વડીનીતિ. **દૂરે** = છેટે
પાસવણે = લઘુનીતિ. **અહિયાસે** = સહન થઈ શકે તો

૧૧. શ્રી સંથારા પોરિસિ સૂત્ર

નિસીહિ નિસીહિ નિસીહિ નમો ખમાસમણાણં ગોયમાઈણં મહામુણીણં ॥

અણુજાણહ જિટ્ઠિજ્જા, અણુજાણહ પરમગુરુ;
ગુરુગુણરયણેહિં મંડિયસરીરા;
બહુપડિપુણ્ણા પોરિસિ, રાઈયસંથારએ ઠામિ ॥ ૧ ॥

અણુજાણહ સંથારં, બાહુવહાણેણ વામપાસેણં;
કુક્કુડિપાયપસારણ, અતરંત પમજ્જએ ભૂમિં ॥ ૨ ॥

સંકોઈઅ સંડાસા, ઉવ્વટ્ટંતે અ કાયપડિલેહા;
દવ્વાઈ ઉવઓગં, ઊસાસનિરૂંભણા લોએ ॥ ૩ ॥

જઈ મે હુજ્જ પમાઓ, ઈમસ્સ દેહસ્સિમાઈ રયણીએ;
આહારમુવહિદેહં, સવ્વં તિવિહેણ વોસિરિઅં ॥ ૪ ॥

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં,
સાહૂ મંગલં, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મો મંગલં ॥ ૫ ॥

ચત્તારિ લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા,
સાહૂ લોગુત્તમા, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મો લોગુત્તમો. ॥ ૬ ॥

ચત્તારિ સરણં પવજ્જામિ, અરિહંતે સરણં પવજ્જામિ.
સિદ્ધે સરણં પવજ્જામિ, સાહૂ સરણં પવજ્જામિ,
કેવલિપન્નત્તં ધમ્મં સરણં પવજ્જામિ ॥ ૭ ॥

પાણાઈવાયમલિઅં, ચોરિક્કં મેહુણં દવિણમુચ્છં;
કોહં માણં માયં, લોહં પિજ્જં તહા દોસં ॥ ૮ ॥

કલહં અબ્ભક્ખાણં, પેસુન્નં રઈઅરઈ સમાઉત્તં;
પરપરિવાયં માયા-મોસં મિચ્છત્તસલ્લં ચ ॥ ૯ ॥

વોસિરિસુ ઈમાઈં, મુક્ખમગ્ગસંસગ્ગવિગ્ઘભૂઆઈં
દુગ્ગઈનિબંધણાઈં, અટ્ઠારસ પાવઠાણાઈં ॥ ૧૦ ॥

એગોડહં નત્થિ મે કોઈ, નાહમન્નસ્સ કસ્સઈ;
એવં અદીણમણસો, અપ્પાણમણુસાસઈ ॥ ૧૧ ॥

એગો મે સાસઓ અપ્પા, નાણદંસણસંજુઓ;
સેસા મે બાહિરા ભાવા, સવ્વે સંજોગલક્ખણા ॥ ૧૨ ॥

સંજોગમૂલા જીવેણ, પત્તા દુક્ખપરંપરા;
તમ્હા સંજોગસંબંધં, સવ્વં તિવિહેણ વોસિરિઅં ॥ ૧૩ ॥

અરિહંતો મહ દેવો, જાવજ્જીવં સુસાહુણો ગુરુણો;
જિણપન્નત્તં તત્તં, ઈઅ સમ્મત્તં મએ ગહિઅં ॥ ૧૪ ॥

ખમિઅ ખમાવિઅ, મઈ ખમહ સવ્વહ જીવનિકાય;
સિદ્ધહ સાખ આલોયણહ, મુજ્ઝહ વઈર ન ભાવ ॥ ૧૫ ॥

સવ્વે જીવા કમ્મવસ, ચઉદહ રાજ ભમંત;
તે મે સવ્વ ખમાવિઆ, મુજ્ઝવિ તેહ ખમંત ॥ ૧૬ ॥

જં જં મણેણ બદ્ધં, જં જં વાએણ ભાસિઅં પાવં;
જં જં કાએણ કયં, મિચ્છા મિ દુક્કડં તસ્સ ॥ ૧૭ ॥

૧૨. સ્થાપનાચાર્યની પડિલેહણાના બોલ

(૧) શુદ્ધ સ્વરૂપના ધારકગુરુ, (૨) જ્ઞાનમય (૩) દર્શનમય (૪) ચારિત્રમય (૫) શુદ્ધ શ્રદ્ધામય

(૬) શુદ્ધ પ્રરૂપણામય (૭) શુદ્ધ સ્પર્શનામય (૮) પંચાચાર પાળે (૯) પળાવે (૧૦) અનુમોદે (૧૧) મન ગુપ્તિ (૧૨) વચનગુપ્તિ (૧૩) કાયગુપ્તિએ ગુપ્તા

૧૩. ચરણ સિત્તરી

૫ ૧૦ ૧૭ ૧૦ ૯
વય સમણધમ્મ સંજમ, વેયાવચ્ચં ચ બંભગુત્તીઓ;
૩ ૧૨ ૪
નાણાઈતિયં તવ, કોહ-નિગ્ગહાઈ ચરણમેયં. ॥ ૧ ॥

૧૪. કરણ સિત્તરી

૪ ૫ ૧૨ ૧૨ ૫
પિંડવિસોહી સમિઈ ભાવણ પડિમા ય ઈંદિયનિરોહો,
૨૫ ૩ ૪
પડિલેહણ ગુત્તીઓ, અભિગ્ગહા ચેવ કરણં તુ ॥ ૨ ॥

૧૫. મુહપત્તીના પચ્ચાસ બોલ.

૧. સૂત્ર અર્થ તત્ત્વ કરી સદ્દહું. ૨. સમ્યક્ત્વ મોહનીય ૩. મિશ્ર મોહનીય ૪. મિથ્યાત્વ મોહનીય પરિહરું. ૫. કામરાગ ૬. સ્નેહરાગ ૭. દૃષ્ટિરાગ પરિહરું. ૮. સુદેવ ૯. સુગુરુ ૧૦. સુધર્મ આદરું. ૧૧. કુદેવ ૧૨. કુગુરુ ૧૩. કુધર્મ પરિહરું. ૧૪. જ્ઞાન ૧૫. દર્શન ૧૬. ચારિત્ર આદરું. ૧૭. જ્ઞાન વિરાધના ૧૮. દર્શન

વિરાધના ૧૯. ચારિત્ર વિરાધના પરિહરું. ૨૦. મન ગુપ્તિ ૨૧. વચન ગુપ્તિ ૨૨. કાયગુપ્તિ આદરું. ૨૩. મન દંડ ૨૪. વચન દંડ ૨૫. કાયદંડ પરિહરું. ૨૬. હાસ્ય ૨૭. રતિ ૨૮. અરતિ પરિહરું. ૨૯. ભય ૩૦. શોક ૩૧. દુર્ગંચ્છા પરિહરું. ૩૨. કૃષ્ણ લેશ્યા ૩૩. નીલ લેશ્યા ૩૪. કાપોત લેશ્યા પરિહરું. ૩૫. રસ ગારવ ૩૬. ઋદ્ધિ ગારવ ૩૭. શાતા ગારવ પરિહરું. ૩૮. માયા શલ્ય ૩૯. નિયાણ શલ્ય ૪૦. મિથ્યાત્વ શલ્ય પરિહરું. ૪૧. ક્રોધ ૪૨. માન પરિહરું. ૪૩. માયા ૪૪. લોભ પરિહરું. ૪૫. પૃથ્વીકાય ૪૬. અપ્કાય ૪૭. તેઉકાયની રક્ષા કરું. ૪૮. વાઉકાય ૪૯. વનસ્પતિકાય ૫૦. ત્રસ કાયની રક્ષા કરું.

૧૬. ભવનદેવતાની સ્તુતિ

જ્ઞાનાદિ-ગુણ-યુતાનાં, નિત્યં સ્વાધ્યાય-સંયમ-રતાનામ્ ।
વિદધાતુ ભવનદેવી, શિવં સદા સર્વ-સાધૂનામ્॥ ૧ ॥

૧૭. ક્ષેત્રદેવતાની સ્તુતિ

યસ્યાઃ ક્ષેત્રં સમાશ્રિત્ય, સાધુભિઃ સાધ્યતે ક્રિયા ।
સા ક્ષેત્રદેવતા નિત્યં, ભૂયાન્નઃ સુખદાયિની ॥ ૧ ॥

આ બંને થોય પક્ખી-ચોમાસી અને સંવચ્છરી પ્રતિક્રમણ અને વિહારના સ્થાને પ્રથમ દિવસે દેવસિઅ પ્રતિક્રમણમાં સુઅદેવયા અને જીસેખિત્તેની જગ્યાએ બોલાય છે.

૧૮. "છીંકના કાઉસ્સગ્ગ પછી બોલવાની ગાથા"

સર્વે યક્ષામ્બિકાદ્યા યે, વૈયાવૃત્ત્યકરા જિને; (સુરાઃ) ।
ક્ષુદ્રોપદ્રવસંઘાતં, તે દ્રુતં દ્રાવયન્તુ નઃ ॥ ૧ ॥

૧૯. પચ્ચક્ખાણ પાર્યા પછી બોલવાની સત્તર ગાથા

ધમ્મો મંગલમુક્કિટ્ઠં, અહિંસા સંજમો તવો;
દેવા વિ તં નમંસંતિ, જસ્સ ધમ્મે સયા મણો. ॥ ૧ ॥

જહા દુમસ્સ પુપ્ફેસુ, ભમરો આવિયઇ રસં;
ણ ય પુપ્ફં કિલામેઇ, સો અ પીણેઇ અપ્પયં. ॥ ૨ ॥

એમેએ સમણા મુત્તા, જે લોએ સંતિ સાહુણો;
વિહંગમા વ પુપ્ફેસુ, દાણભત્તેસણે રયા. ॥ ૩ ॥

વયં ચ વિત્તિં લબ્ભામો, ન ય કોઇ ઉવહમ્મઇ;
અહાગડેસુ રીયંતે, પુપ્ફેસુ ભમરા જહા. ॥ ૪ ॥

મહુકારસમા બુદ્ધા, જે ભવંતિ અણિસ્સિયા;
નાણાપિંડરયા દંતા, તેણ વુચ્ચંતિ સાહુણો, ત્તિબેમિ॥ ૫ ॥

કહં નુ કુજ્જા સામણ્ણં, જો કામે ન નિવારએ;
પએ પએ વિસીઅંતો, સંકપ્પસ્સ વસં ગઓ. ॥ ૬ ॥

વત્થગંધમલંકારં, ઇત્થીઓ સયણાણિ અ;
અચ્છંદા જે ન ભુંજંતિ, ન સે ચાઇત્તિ વુચ્ચઇ. ॥ ૭ ॥

જે અ કંતે પિએ ભોએ, લદ્ધે વિ પિટ્ઠિ કુવ્વઇ;
સાહીણે ચયઈ ભોએ, સે હુ ચાઇ ત્તિ વુચ્ચઇ. ॥ ૮ ॥

સમાઈ પેહાઇ પરિવ્વયંતો, સિઆ મણો નિસ્સરઇ બહિદ્ધા;
ન સા મહં નોવિ અહંપિ તીસે, ઇચ્ચેવ તાઓ વિણઈજ્જ રાગં.
આયાવયાહિ, ચય સોગમલ્લં, કામે કમાહી, કમિઅં ખુ દુક્ખં;
છિંદાહિ દોસં, વિણઈજ્જ રાગં, એવં સુહી હોહિસિ સંપરાએ.
પક્ખંદે જલિઅં જોઇં, ધૂમકેઉં દુરાસયં;
નેચ્છંતિ વંતયં ભોત્તું, કુલે જાયા અગંધણે. ॥ ૧૧ ॥
ધિરત્થુ તેડજસોકામી, જો તં જીવિયકારણા;
વંતં ઇચ્છસિ આવેઉં, સેયં તે મરણં ભવે. ॥ ૧૨ ॥
અહં ચ ભોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અંધગવણ્હિણો;
મા કુલે ગંધણા હોમો, સંજમં નિહુઓ ચર. ॥ ૧૩ ॥
જઇ તં કાહિસિ ભાવં, જા જા દિચ્છસિ નારીઓ;
વાયાવિદ્ધુવ્વ હડો, અટ્ઠિઅપ્પા ભવિસ્સસિ. ॥ ૧૪ ॥
તીસે સો વયણં સોચ્ચા, સંજયાઇ સુભાસિયં;
અંકુસેણ જહા નાગો, ધમ્મે સંપડિવાઈઓ. ॥ ૧૫ ॥
એવં કરંતિ સંબુદ્ધા, પંડિયા પવિઅક્ખણા;
વિણિઅટ્ટંતિ ભોગેસુ, જહા સે પુરિસુત્તમો ત્તિ બેમિ.॥ ૧૬ ॥
સંજમે સુટ્ઠિઅપ્પાણં, વિપ્પમુક્કાણ તાઈણં;
તેસિમેઅમણાઇન્નં, નિગ્ગંથાણં મહેસિણં. ॥ ૧૭ ॥

ઉપયોગી વિધિઓ

(૧) સવારનાં પડિલેહણની વિધિ

ખમાસમણ આપી ઈરિયાવહિયા० તસ્સ ઉત્તરી० અન્નત્થ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી - પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો પછી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પડિલેહણ કરું ?**

ગુરુ કહે : "**કરેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

આ પ્રમાણે કહી મુહપત્તિ પડિલેહણ કરે પછી ઓઘો પડિલેહણ કરે એમાં પહેલાં પાટો, દસીઓ, નિષેથિયું પછી ઓઘારિયું, દાંડી અને બે દોરી પછી આસન, કંદોરો અને ચોલપટ્ટો આમ પાંચ વાનાનું પડિલેહણ કરવાનું પછી ઓઘો બાંધીને ખમાસમણ આપી, ઈરિયાવહિ કરવી, પછી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પડિલેહણા પડિલેહાવોજી** (ગુરુ-**પડિલેહેહ**),

એમ કહી પ્રથમ સ્થાપનાચાર્યનું પડિલેહણ કરવું પછી વડીલની ઉપધિ (વડીલ જ્યાં હોય ત્યાં પૂંજતાં જઈને) પડિલેહણા કરવી (ત્યારે આપણી અને ભગવાન વચ્ચે કોઈ

જાય તો આડ ન ગણાય) પછી ખમાસમણ દઈ,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : "**પડિલેહેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

એમ કહી મુહપત્તિ પડિલેહવી પછી ખમાસમણ દઈ

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ સંદિસાહું ?**

ગુરુ કહે : "**સંદિસાવેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

આ પ્રમાણે કહી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : "**પડિલેહેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

આમ કહી પોતાની ઉપધિનું પડિલેહણ કરે એમાં પહેલાં કામળી, કામળીનો કપડો, કપડો,સંથારો, ઉત્તરપટ્ટો પછી બાકીની ઉપધિનું પડિલેહણ કરી દાંડાનું અને દંડાસનનું પડિલેહણ કરે પછી ઈરિયાવહિ કરી કાજો લે, સુપડીમાં લઈ કોઈ જીવનું કલેવર વગેરે છે કે નહીં ? તે જુએ, ને હોય તો આલોચના લેવી (નોંધવી). સ્થંડિલ (નિર્જીવ) ભૂમિએ કાજો પરઠવે પછી ખમાસમણ આપી

ઈરિયાવહિ કરી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્ઝાય કરું ?**

(સજ્ઝાય વખતે સાધુ ભગવંત કપડો ખભે રાખે)

ગુરુ કહે : "**કરેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

એમ કહી સાધુ ભગવંત ઉભડક પગે અને સાધ્વીજી ભગવંત ઊભાં ઊભાં નવકાર બોલી "ધમ્મો મંગલમુક્કિટ્ઠં" ની પાંચ ગાથા બોલે પછી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપયોગ કરું ?**

ગુરુ કહે : "**કરેહ**"

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**", "**ઉપયોગ કરાવણી કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં,**" કહી અન્નત્થ બોલી એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરે અને પાર્યા વગર એટલે "**નમો અરિહંતાણં**" બોલ્યા વગર હાથ જોડી પ્રગટ નવકાર બોલે પછી,

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્!**"

ગુરુ કહે : "**લાભ**"

શિષ્ય કહે : "**કહં લેશું ?**"

ગુરુ કહે : "**જહ ગહિઅં પુવ્વસાહૂહિં**"

શિષ્ય કહે : "**આવસ્સિયાએ જસ્સ** જોગો શય્યાતરનું ઘર" ત્યારે ગુરુ ભગવંતે [illegible] શય્યાતરનું ઘર નક્કી કર્યું

હોય તે કહે ત્યારબાદ અવસર મુજબ બૃહદ્વંદન (દ્વાદશાવર્ત) કે થોભવંદન કરી પચ્ચક્ખાણ લેવું. પછી ખમા૦ ઈચ્છા૦ બહુવેલ સંદિસાહું ? ગુરુ કહે - સંદિસાવેહ. પછી ખમા૦ ઈચ્છા૦ બહુવેલ કરશું ? ગુરુ કહે - કરજો. આ પ્રમાણે આદેશ માગી પછી સ્વાધ્યાય કરવા બેસે.

(૨) સ્થાપનાચાર્ય પડિલેહણની વિધિ

સવારે સૌ પ્રથમ પડિલેહણ કરેલ કામળી કે વિંટિયા ઉપર ભગવાન પધરાવી ઝોળિયું ખોલી ભગવાન ઉપરની મુહપત્તિ ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરી પછી પાટલી ઉપરથી ભગવાન, ઉપરના ગરમ અને સુતરાઉ વસ્ત્ર પર પધરાવી પાટલી ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરવી પછી પ્રથમ મૂલનાયક ત્યારબાદ બાકીના ૪ ભગવાન ૧૩-૧૩ બોલથી પડિલેહણ કરી પાટલી ઉપર પધરાવવા. પછી બાકીની ૨ મુહપત્તિનું ૨૫ - ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરી સુતરાઉ અને ગરમ કપડાનું ૨૫- ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરવું, ઝોળિયું ૨૫ બોલથી અને ઠવણી ૧૦ બોલથી પડિલેહણ કરી ભગવાન યથાસ્થિત રીતે ઝોળિયામાં પધરાવવા.

બપોરે પ્રથમ ઝોળિયું ખોલી ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરી ઠવણી ૧૦ બોલથી પડિલેહણ કરવી. પછી ભગવાન રાખવાના બે વસ્ત્ર ગરમ અને સુતરાઉનું ૨૫ - ૨૫

બોલથી પડિલેહણ કરવું. પછી નીચેની બે મુહપત્તિ ૨૫-૨૫ બોલથી પડિલેહી, ઉપરની મુહપત્તિનું ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરી પ્રથમ મૂલનાયક ત્યારબાદ બાકીના ૪ ભગવાન ૧૩-૧૩ બોલથી પડિલેહણ કરી, પાટલી ૨૫ બોલથી પડિલેહણ કરી તે ઉપર ભગવાન પધરાવવા અને યથાસ્થિત રીતે ઝોળિયામાં પધરાવવા.

(૩) ગોચરી આલોવવાની વિધિ

ગુરુ અથવા વડીલ સન્મુખ ઊભા રહી, ડાબા પગના અંગુઠા ઉપર દાંડો રાખી જમણા હાથમાં મુહપત્તિ રાખી, ઉભાં ઉભાં ખમાસમણ દઈ આદેશ માંગી ઈરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ૦ કહી એક લોગસ્સનો ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધીનો કાઉસ્સગ્ગ કરે (કાઉસ્સગ્ગમાં જે ક્રમથી ગોચરીની જે જે વસ્તુઓ લીધી હોય તે અને તેમાં લાગેલા દોષ સંભારે) પછી 'નમો અરિહંતાણં' કહી કાઉસ્સગ્ગ પારી (ધારી રાખેલા અતિચાર ક્રમ પ્રમાણે ગુરુને કહી બતાવે પછી ગુરુને આહાર દેખાડે) ગોચરી આલોવે. તે આ પ્રમાણે - 'પડિક્કમામિ ગોઅરચરિઆએ'થી માંડી 'મિચ્છા મિ દુક્કડં' પર્યંત (શ્રમણ સૂત્ર - પગામ સિજ્ઝાએમાં બીજો આલાવો છે તે આલાવો) કહે. પછી તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ૦ કહી કાઉસ્સગ્ગ કરે. તે કાઉસ્સગ્ગમાં આ પ્રમાણેની ગાથા અર્થ સાથે વિચારે.

અહો જિણેહિં અસાવજ્જા, વિત્તિ સાહૂણ દેસિયા;
મુક્ખસાહણહેઉસ્સ, સાહુદેહસ્સ ધારણા ॥ ૧ ॥

(દ.વૈ.અ.૫.ઉ.૧ગા.૯૨)

અર્થ આ પ્રમાણે : મોક્ષસાધનાના હેતુરૂપ એવા સાધુના દેહને ટકાવનારી એવી પાપ રહિત વૃત્તિ (ભિક્ષાવિધિ) જિનેશ્વરોએ સાધુઓને દેખાડી છે, તે આશ્ચર્યરૂપ છે....

પછી કાઉસ્સગ્ગ પારીને લોગસ્સ કહે.

(૪) પાત્રા પોરિસીની વિધિ

જ્યારે પોરિસી આવે ત્યારે અર્થાત્ સૂર્યોદય પછી પાદોનપ્રહરે અથવા બે કલાકને ચોવીસ મીનિટે એક ખમાસમણ આપે પછી,

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુપડિપુન્ના પોરિસી ?**

ગુરુ કહે : **"તહત્તિ"**

પછી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

ગુરુ કહે : **"પડિક્કમેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઇચ્છં"**

એમ કહી ઇરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ

કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! પડિલેહણ કરું ?"**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

ત્યારે શિષ્ય મુહપત્તિનું પડિલેહણ કરે અને પછી પાતરાનું પડિલેહણ કરે એમાં પહેલા પાતરાને પછી રજસ્ત્રાણ વગેરે બધું પડિલેહણ કરે. ઘડાનું પણ પડિલેહણ કરે.

(૫) પચ્ચક્ખાણ પારવાની વિધિ

પચ્ચક્ખાણ પારવામાં સૌ પ્રથમ ખમાસમણ આપી ઈરિયાવહિયા કરે એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહે પછી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! ચૈત્યવંદન કરું ?"**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

જગચિંતામણિનું ચૈત્યવંદન, જંકિંચિ, નમુત્થુણં, જાવંતિ, ખમાસમણ, જાવંત, નમો૦, ઉવસગ્ગહરં, જયવીયરાય આખા બોલે પછી ખમાસમણ આપે,

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સજ્ઝાય કરું ?"**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

પછી શિષ્ય એક નવકાર ગણી "ધમ્મો મંગલ મુક્કિટ્ઠં"ની પાંચ ગાથા બોલે પછી ખમાસમણ આપી.

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! મુહપત્તિ પડિલેહું ?"**

ગુરુ કહે : **"પડિલેહેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

ત્યાર પછી શિષ્ય મુહપત્તિનું પડિલેહણ કરે પછી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! પચ્ચક્ખાણ પારું ?"**

ગુરુ કહે : **"પુણોવિ કાયવ્વં"**

શિષ્ય કહે : **"યથાશક્તિ"**

એમ કહી ખમાસમણ આપે પછી

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પચ્ચક્ખાણ પાર્યું ?"**

ગુરુ કહે : **"આયારો ન મુત્તવ્વો"**

શિષ્ય કહે : **"તહત્તિ"**

એમ કહી મુટ્ઠીવાળી ઓઘા ઉપર સ્થાપી નવકાર

ગણી જેનું પચ્ચક્ખાણ હોય તે પારે.

(નવકારશી, પોરિસી, સાઢ્ઢપોરિસિ, પુરિમઢ્ઢ, અવઢ્ઢ પચ્ચક્ખાણ પારવાનો પાઠ)

ઉગ્ગએ સૂરે નવકારસી, પોરિસી, સાઢ્ઢપોરિસી સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમઢ્ઢ, અવઢ્ઢ (જેનું પચ્ચક્ખાણ હોય તેટલા સુધી બોલવું) મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ કર્યું ચઉવિહાર પચ્ચક્ખાણ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં, તિરિઅં, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડમ્

આયંબિલ નીવિ - એકાસણું-બિયાસણાનું પચ્ચક્ખાણ પારવાનો પાઠ

ઉગ્ગએ સૂરે નવકારસી, પોરિસી, સાઢ્ઢપોરિસિ, સૂરે ઉગ્ગએ પુરિમઢ્ઢ, અવઢ્ઢ (જે હોય તે બોલવું) મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ કર્યું ચઉવિહાર, આયંબિલ-નીવી-એકાસણું-બિયાસણું- (જે હોય તે બોલવું)

પચ્ચક્ખાણ કર્યું તિવિહાર[૧] પચ્ચક્ખાણ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં, તિરિઅં, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડમ્

(આયંબિલ કે - નીવિનું પચ્ચક્ખાણ પારીએ ત્યારે સાથે એકાસણું પણ બોલવું)

(૧- ઠામ ચોવિહાર કર્યું હોય તો તિવિહારની જગ્યાએ ચઉવિહાર બોલવું)

(તિવિહાર ઉપવાસ, છટ્ઠ, અટ્ઠમ વગેરે ... પારવાનો પાઠ)

સૂરે ઉગ્ગએ ઉપવાસ, છટ્ઠ, અટ્ઠમ (જે હોય તે બોલવું) કર્યો તિવિહાર [1]પોરિસી, સાઢ્ઢપોરિસી, સૂરે-ઉગ્ગએ પુરિમડ્ઢ, અવડ્ઢ (જે હોય તે બોલવું) મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ કર્યું પાણહાર પચ્ચક્ખાણ, ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં, તિરિઅં, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડમ્.

(૧. છટ્ઠ કે અટ્ઠમ હોય તો બીજા દિવસથી પચ્ચક્ખાણ પારવામાં અહીંથી જ પાઠ બોલવો.)

પચ્ચક્ખાણ પાર્યા પછી "ધમ્મો મંગલ"ની ૧૭ ગાથા બોલવી.

મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ પારવાનો વિધિ

મુટ્ઠિસહિઅં પચ્ચક્ખાણ ફાસિઅં, પાલિઅં, સોહિઅં, તિરિઅં, કિટ્ટિઅં, આરાહિઅં, જં ચ ન આરાહિઅં, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડમ્

(નવકાર મંત્ર ગણવાનો નથી.)

(૬) બપોરનાં પડિલેહણની વિધિ

જ્યારે અવડ્ઢનું પચ્ચક્ખાણ આવે ત્યારે પડિલેહણ શરૂ કરવું. પહેલા ખમાસમણ આપે, પછી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુપડિપુન્ના પોરિસી ?**

ગુરુ કહે : **તહત્તિ**

પછી ખમાસમણ આપે

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

ગુરુ કહે : **"પડિક્કમેહ"**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં**

ઈરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહી ખમાસમણ આપે

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પહિલેહણ કરું ?**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

આમ કહી ખમાસમણ આપે પછી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! વસતિ પ્રમાર્જું ?**

ગુરુ કહે : **"પમજ્જેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

આ પ્રમાણે કહી મુહપત્તિનું પડિલેહણ કરે પછી બેસવાનું આસન અને પછી ઓઘો (ખોલ્યા વગર) ઉપરથી ૧૦ બોલથી પછી કંદોરો, ચોલપટ્ટો આમ પાંચ વાના કરે.

પછી ખમાસમણ આપી ઈરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ - એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ પછી પ્રગટ લોગસ્સ, કહી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પડિલેહણા પડિલેહાવોજી ?**

ગુરુ કહે : **"પડિલેહેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

ત્યાર પછી વડીલસાધુ ભગવાન (સ્થાપનાજી) પડિલેહણ કરે, તથા નાનોસાધુ વડિલોની ઉપધિ પલેવવા પૂંજતોપૂંજતો જાય. અને ત્યારે વચ્ચેથી (ભગવાન અને આપણી વચ્ચેથી) કોઈ જાય તો આડ નથી ગણાતી, ત્યાર બાદ વડિલની, ગ્લાનની અને તપસ્વીની ઉપધિ પડિલેહી ભગવાન પાસે આવી ખમાસમણ આપી.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **"પડિલેહેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

કહી મુહપત્તિનું પડિલેહણ કરી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંહિસહ ભગવન્ ! સજ્ઝાય કરું ?**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

કહી નવકાર બોલી 'ધમ્મો મંગલ'ની પાંચ ગાથા બોલે પછી બે વાંદણા આપે એમાં બીજા વાંદણામાં વંદન પૂરા થયા પછી ખમાસમણ આપ્યા વિના જ શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પચ્ચક્ખાણનો આદેશ દેશોજી.**

આમ કહ્યા પછી ગુરુ ભગવંત પચ્ચક્ખાણ કરાવે. ત્યાર બાદ અવગ્રહ બહાર નીકળી, ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ સંદિસાહું ?**

ગુરુ કહે : **"સંદિસાવેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉપધિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **"પડિલેહેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

પછી ઉપધિનું પડિલેહણ કરે. એમાં કામળી, કામળીનો કપડો, કપડો, ઉત્તરપટ્ટો, સંથારો, બાકીની ઉપધિ, ઓઘાનો ક્રમ ઓઘારીયું, નિષેથિયું, દાંડી, દોરો, પાટો, દશી અને નીચેનો દોરો, છેલ્લે દંડાસણ અને દાંડો પલેવવા. પછી ઈરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહી કાજો

લેવો. સુપડીમાં લઈ શુદ્ધ જગ્યાએ પરઠવવો. ક્લેવર નીકળે તો આલોચના લેવી. પછી ખમાસમણ આપી ઈરિયાવહિયા તસ્સ-ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો પછી પાત્રા પડિલેહણ કરવા, ચોમાસા સિવાય આઠ મહિના ગુચ્છા રોજ બાંધવા. ચોમાસામાં ગુચ્છા બાંધવાના હોતા નથી.

જો ઉપવાસ કર્યો હોય તો બપોરનાં પડિલેહણમાં "વસતિ પ્રમાર્જું" કહી ત્રણ વાના જ કરવાના મુહપત્તિ આસન અને ઓઘો પડિલેહી બીજા આદેશ ઉપરની જેમ લઈ લેવા એમાં વચ્ચે વાંદણા ન આપવા એને બદલે ખમાસમણ આપી પચ્ચક્ખાણ લેવું બાકી ઉપર પ્રમાણે જ કરવું. એમાં પહેલા ઉપધિ પડિલેહણ કરવી, દંડાસણ અને દાંડો પછી ઓઘો ખોલીને પડિલેહવો પછી કંદોરો અને ચોલપટ્ટો. સાધ્વીને ઉપવાસમાં પણ પ્રતિદિનની જેમ જ પડિલેહણ કરવું.

પછી ઈરિયાવહિયા કરી કાજો લેવો, પરઠવવો.

(૭) પક્ખિ પ્રતિક્રમણની વિધિ

પ્રથમ દેવસિ પ્રતિક્રમણમાં પગામસિજ્ઝાએ આવે ત્યાં સુધી સર્વ કહેવું. (પણ ચૈત્યવંદન સકલાર્હત્ કહેવું અને થોય સ્નાતસ્યાની કહેવી) પછી ખમાસમણ આપીને ગુરુ ભગવંત પ્રગટ આદેશ માંગે ત્યારપછી બીજા નંબરના વડિલ બધા સાથે ખમાસમણ આપી આદેશ માંગે "**દેવસિઅ**

આલોઈઅ પડિક્કંતા, ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિ મુહપત્તિ પડિલેહું ?"

ગુરુ કહે : **"પડિલેહેહ"**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહણ કરે પછી બે વાંદણા આપે ત્યારબાદ અવગ્રહની બહાર ન નીકળે અંદર જ રહીને પ્રથમ ગુરુ ભગવંત પ્રગટ ખામે. પછી બીજા નંબરના વડિલ પ્રગટ બોલે

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધા ખામણેણં અબ્ભિંતર પક્ખિઅં ખામેઉં ?"

ગુરુ કહે : **ખામેહ.**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં.**

ગુરુ કહે : **"અહમવિ ખામેમિ તુમ્હં"**

પછી **"ઈચ્છં, ખામેમિ પક્ખિઅં એક પક્ખસ્સ પન્નરસ રાઈદિયાણં જંકિંચિ૦** કહે. ત્યારપછી એમના પછીના એટલે કે ત્રીજા નંબરના વડિલ બીજા નંબરના વડિલને ખામે અને ત્યાર પછી ચોથા નંબરના વડિલ ત્રીજા નબંરના વડિલને ઉપર પ્રમાણે ખામે, પક્ખી પ્રતિક્રમણમાં જો પાંચ કે પાંચથી વધારે સાધુ-સાધ્વી માંડલીમાં હોય તો ત્રણ ખામણા ખમાય. પાંચથી ઓછા હોય તો એક જ ખામવાનું. ત્યારબાદ ઊભા થઈ અવગ્રહમાં રહી ગુરુ ભગવંત આદેશ માંગે ત્યારપછી બીજા નંબરના વડિલ

આદેશ માંગે,

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિઅં આલોઉં ?"

ગુરુ કહે : **આલોએહ**

ત્યારે જે ભણાવે તે **"ઈચ્છં" આલોએમિ જો મે પક્ખિઓ અઈઆરો॰** બોલે પછી ગુરુ ભગવંત આદેશ માંગે ત્યારપછી બીજા નંબરના વડિલ આદેશ માંગે કે-

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિ અતિચાર આલોઉં ?"

ગુરુ કહે : **"આલોએહ"**

પછી જેને ગુરુ ભગવંત આદેશ આપે એ **"ઈચ્છં"** કહી અતિચાર બોલે. એમાં સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો પહેલા એમના બોલી જાય એ શ્રાવકો સાંભળે. પછી શ્રાવકો પોતાના અતિચાર બોલે ત્યારે સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો બેસી રહે તેમાં વચ્ચે જો પ્રમાદ થયો હોય તો ઈરિયાવહિયા કરે પછી સૌ ઊભા થઈ વડીલ ગુરુ પ્રગટ આ પ્રમાણે બોલે. (શ્રાવકોના તપાચારના અતિચાર આવે એટલે સાધુઓએ ઊભા થવું અને મિચ્છામિ દુક્કડં આપવું.)

એવંકારે સાધુ તણે ધર્મે એક-સો-ચાલીસ અતિચાર અને શ્રાવકતણે ધર્મે સમ્યક્ત્વમૂલબારવ્રત એક-સો-ચોવીસ અતિચાર પક્ષ દિવસમાંહિ... પછી ગુરુ ભગવંત પ્રગટ આદેશ માંગે. ત્યારપછી બીજા નંબરના વડીલ પ્રગટ બોલે

કે - **"સવ્વસ્સવિ પક્ખિઅ દુચ્ચિંતિઅ દુબ્ભાસિઅ દુચ્ચિટ્ઠિઅ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !"**

પછી ગુરુ કહે- **"પડિક્કમેહ"**

પછી બધા સાથે બોલે **"ઈચ્છં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં"**

પછી બીજા નંબરના વડીલ પ્રગટ બોલે - **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પક્ખિતપ પ્રસાદ કરાવશોજી.**

ગુરુ ભગવંત બોલે - **પક્ખિ લેખે ચઉત્થેણં એક ઉપવાસ, બે આયંબિલ, ત્રણ નીવિ, ચાર એકાસણા, આઠ બિઆસણા, બે હજાર સ્વાધ્યાય યથાશક્તિ તપ કરી પહોંચાડવો.**

ત્યારે જેણે તપ કરી લીધો હોય તે **'પઈટ્ઠિઓ'** કહે અને જેને હવે કરવાનો હોય તે **'તહત્તિ'** કહે.

ત્યાર બાદ અવગ્રહ બહાર નીકળી બે વાંદણા આપવા પછી અવગ્રહની બહાર નીકળ્યા વગર જ ગુરુ ભગવંત પોતે અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામે ત્યારબાદ બીજા નંબરના વડીલ બોલે.

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં પત્તેઅ ખામણેણં અબ્ભિંતર પક્ખિઅં ખામેઉં ?"

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

ગુરુ કહે : **'અહમવિ ખામેમિ તુમ્હં'**

ત્યાર પછી **"ઈચ્છં, ખામેમિ પક્ખિઅં, એક પક્ખસ્સ પન્નરસ રાઈંદિયાણં જંકિંચિ અપત્તિઅં૦"** કહેવું.

વધારેમાં વધારે ત્રણ ખામણા ખામવા. અર્થાત્ ત્યારપછી ત્રીજા વડીલ બીજા વડીલને ખામે અને ત્યારપછી ચોથા વડીલ ત્રીજા વડીલને ખામે. પછી સકલ સંઘને મિચ્છામિદુક્કડમ્ આપે પછી બે વાંદણા આપી અવગ્રહની બહાર નીકળી.

પહેલાં ગુરુ ભગવંત આદેશ માંગે ત્યારબાદ બીજા નંબરના વડીલ : **દેવસિઅ આલોઈઅ પડિક્કંતા ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિઅં પડિક્કમાવેહ ?**

ગુરુ કહે : **"સમ્મં પડિક્કમેહ"**

પછી ઈચ્છં કહી, કરેમિ ભંતે, ઈચ્છામિ પડિક્કમિઉં જો મે પક્ખિઓ૦ કહે પછી ગુરુ ભગવંત ખમાસમણ આપી આદેશ માંગે-

ત્યારપછી બધા ખમાસમણ આપે ત્યારે બીજા નંબરના વડીલ બધા તરફથી આદેશ માંગે-

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિસૂત્તં સંભલેમિ ?"

ગુરુ કહે : **"સંભલેહ"**

પછી જેને પક્ખિસૂત્ર બોલવાનું છે એ અલગથી આદેશ માંગે-

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિસૂત્તં કડ્ઢું ?"

ગુરુ કહે : "**કઢો**"

પછી પક્ખિસૂત્ર બોલનાર ત્રણ નવકાર પ્રગટ બોલી પક્ખિસૂત્ર કહે અને બીજા બધા ત્રણ નવકાર સાંભળ્યા બાદ કાઉસ્સગ્ગ મુદ્રામાં સાંભળે.

પક્ખિસૂત્ર પુરું થાય ત્યારે સુઅદેવયાએની થોય આવે એ બધા ભેગાં બોલે પછી નીચે બેસી જમણો ઢીંચણ ઊભો રાખી "પગામ સિજ્ઝાએ" કહે એમાં દેવસિઓની જગ્યાએ પક્ખિઓ બોલે. ત્યારબાદ ઊભા થઈ કરેમિ ભંતે, ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં જો મે પક્ખિઓ, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી બાર લોગસ્સનો "ચંદેસુ નિમ્મલયરા" સુધીનો કાઉસ્સગ્ગ કરે પછી પ્રગટ લોગસ્સ કહી મુહપત્તિ પડિલેહીને બે વાંદણા આપવા પછી અવગ્રહની અંદર જ રહીને પ્રથમ ગુરુ ભગવંત પ્રગટ ખામે ત્યારબાદ બીજા નંબરના વડીલ પ્રગટ બોલે - **"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં સમત્ત ખામણેણં અબ્ભિંતર પક્ખિઅં ખામેઉં ?"**

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

ગુરુ કહે : **"અહમવિ ખામેમિ તુમ્હં"**

ત્યારબાદ બધા સાથે **"ઈચ્છં ખામેમિ પક્ખિઅં"** કહે પછી બીજા નંબરના વડીલ

એક પક્ખસ્સ પન્નરસ રાઈદિયાણં જંકિંચિ

અપત્તિઅં૦ એ પ્રમાણે કહે

પછી અવગ્રહની બહાર નીકળી ગુરુ આદેશ માંગે ત્યારપછી બધા ખમાસમણ આપે પછી બીજા નંબરના વડીલ આદેશ માંગે કે-

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિ ખામણા ખામું ?"

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

બધા ખમાસમણ આપે

ત્યારે ખામણા બોલવાનો આદેશ જેને મળ્યો હોય તે પહેલું ખામણું બોલે તે બોલાયા પછી

ગુરુ કહે : **'તુબ્મેહિં સમં'**

ત્યારબાદ બધા ખમાસમણ આપે પછી બીજું ખામણું બોલે તે બોલાયા પછી

ગુરુ કહે : **"અહમવિ વંદાવેમિ ચેઈઆઈં"**

ત્યારબાદ બધા ખમાસમણ આપે અને ત્રીજું ખામણું બોલે અને તે બોલાયા પછી

ગુરુ કહે : **"આયરિયસંતિઅં"**

ત્યારબાદ બધા ખમાસમણ આપે પછી ચોથું ખામણું બોલે તે બોલાયા પછી

ગુરુ કહે : **"નિત્થારગપારગા હોહ"**

ત્યારે બધા **"ઈચ્છામો અણુસટ્ઠિં"** એ પ્રમાણે કહે. ત્યારબાદ દેવસિઅ પ્રતિક્રમણમાં પગામ સિજ્ઝાએ પછીના

બે વાંદણાથી માંડીને જે રીતે પ્રતિક્રમણ કરીએ તે રીતે અહીં પણ કરવું. એમાં ફરક એટલો જ કે **"સુઅદેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં"** ને બદલે **"ભવણદેવયાએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં"** બોલે અને એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી થોય **"જ્ઞાનાદિ ગુણ યુતાનાં"** એ બોલે. અને ખિત્તદેવયાએના કાઉસ્સગ્ગમાં એક નવકાર ગણી ગુરુ ભગવંત **'યસ્યાઃ ક્ષેત્રં'** થોય બોલે. વળી સ્તવન અજિતશાંતિનું કહે અને સજ્ઝાયમાં ગુરુ ભગવંત એક નવકાર, ઉવસગ્ગહરં તથા સંસારદાવાની ચાર થોય કહે એમાં ઝંકારાથી ઉંચે અવાજે સકળ સંઘે સાથે બોલવું અને લઘુશાંતિને સ્થાને મોટી શાંતિ કહેવી.

(૮) ચઉમાસી પ્રતિક્રમણની વિધિ

એમાં પક્ખિ પ્રતિક્રમણની વિધિ પ્રમાણે જ કરવું પણ એટલું વિશેષ કે બાર લોગસ્સના કાઉસ્સગ્ગનાં સ્થાને વીશ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો અને પક્ખિ શબ્દને સ્થાને ચઉમાસી શબ્દ કહેવો. વાંદણામાં પક્ખો વઇક્કંતોનાં સ્થાને **'ચઉમાસી વઇક્કંતા' 'ચઉમાસીઅં વઇક્કમં'** અને **ચઉમાસીઆએ આસાયણાએ** કહેવું. તથા તપને સ્થાને **છટ્ઠેણં, બે ઉપવાસ, ચાર આયંબિલ, છ નીવિ, આઠ એકાસણા, સોળ બિઆસણા, ચાર હજાર સ્વાધ્યાય યથાશક્તિ તપ કરી પહોંચાડવો.** એ રીતે કહેવું. તેમજ

અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામવામાં **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ** ભગવન્ **અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધાખામણેણં અબ્ભિંતર ચઉમાસિઅં ખામેઉં ? ઈચ્છં, ખામેમિ ચઉમાસિઅં, ચઉણ્હં માસાણં, અટ્ઠણ્હં પક્ખાણં, સવીસસય રાઈંદિયાણં, જંકિંચિ અપત્તિઅં૦** કહેવું. જો માંડલીમાં સાત કે સાતથી વધારે જણ હોય તો પાંચ જણ ખામે અને સાતથી ઓછા હોય તો ત્રણ ખામવાના અને પાંચથી ઓછા માંડલીમાં હોય તો એક ખામવાનું.

(૯) સંવચ્છરી પ્રતિક્રમણની વિધિ

એમાં પણ ઉપર લખ્યા મુજબ પક્ખિની વિધિ પ્રમાણે કરવું પણ એટલું વિશેષ કે બાર લોગસ્સના કાઉસ્સગ્ગને સ્થાને ચાલીસ લોગસ્સ અને ઉપર એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો અને તપને સ્થાને **"સંવચ્છરિ લેખે અટ્ઠમેણં, ત્રણ ઉપવાસ, છ આયંબિલ, નવ નીવિ, બાર એકાસણા, ચોવીસ બિઆસણા, છ હજાર સ્વાધ્યાય યથાશક્તિ તપ કરી પહોંચાડવો"** કહેવું. અને અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામવામાં **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ** ભગવન્ **અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધા ખામણેણં અબ્ભિંતર સંવચ્છરિઅં ખામેઉં ? ઈચ્છં ખામેમિ સંવચ્છરિઅં, બારસણ્હં માસાણં, ચઉવીસં પક્ખાણં તિસયસટ્ઠી રાઈંદિયાણં જંકિંચિ અપત્તિઅં૦** કહેવું., વાંદણામાં પક્ખિ શબ્દને સ્થાને **સંવચ્છરો વઈક્કંતો** અને

'સંવચ્છરિઅં વઈક્કમં', સંવચ્છરિઆએ આસાયણાએ શબ્દ કહેવો.

(૧૦) સંથારા પોરિસીની વિધિ

રાત્રે એક પહોર સુધી સ્વાધ્યાય કર્યા પછી સંથારો કરવાને અવસરે સૌ પ્રથમ ખમાસમણ આપી

ગુરુ કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુપડિપુન્ના પોરિસી ?**

પછી ખમાસમણ આપી ગુરુ કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

પછી બધા ખમાસમણ આપે, બીજા નંબરના વડીલ પ્રગટ આદેશ માંગે,

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુપડિપુન્ના પોરિસી ?

ગુરુ કહે : **તહત્તિ**

પછી બધા ખમાસમણ આપે, બીજા નંબરના વડીલ પ્રગટ આદેશ માંગે,

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

ત્યારે ગુરુ ભગવંત જેને આદેશ આપે એ "ઈચ્છં" કહી ઈરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી એક

લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરે પછી પ્રગટ લોગસ્સ બોલે, પછી ખમાસમણ આપી

ગુરુ આદેશ માંગે ત્યારપછી બીજા નંબરના વડીલ આદેશ માંગે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! બહુપડિપુન્ના પોરિસી રાઈઅ સંથારએ ઠામિ ?**

ગુરુ કહે : **ઠાએહ**

પછી ગુરુ ભગવંત "ચઉક્કસાય" બોલે પછી સંથારા પોરિસી ભણાવનાર નમુત્થુણં, જાવંતિ, ખમાસમણ આપે પછી જાવંત કેવિસાહુ, નમો૦ ઉવસ્સગ્ગહરં પછી જયવીયરાય કહે ત્યારબાદ ખમાસમણ આપી

ગુરુ આદેશ માંગે ત્યારપછી બધા ખમાસમણ આપે અને બીજા નંબરના વડીલ આદેશ લે કે **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! સંથારા વિધિ ભણવા મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

ત્યારે બધા **"ઈચ્છં"** કહી મુહપત્તિ પડિલેહી **'નિસીહિ નિસીહિ નિસીહિ નમો ખમાસમણાણં ગોયમાઈણં મહામુણીણં'** આટલો પાઠ, નવકાર તથા કરેમિભંતે - એટલું ત્રણ-ત્રણ વાર કહે પછી સંથારા પોરિસી સૂત્ર બોલવું. તેમાં ચૌદમી ગાથા ત્રણ વાર કહેવી. પછી સાધુ-સાધ્વીએ ત્રણ નવકાર ગણવા. પછી છેલ્લી ત્રણ ગાથા કહેવી.

(૧૧) ખામણાની વિધિ

(૧) ખમાસમણ દઈને

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઇચ્છં"**

પછી ઇરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ૦ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી - પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમાસમણ દઈને

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! રાઈ મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઇચ્છં"**

પછી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દઈને - અવગ્રહમાં રહી,

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! રાઈયં આલોઉં ?**

ગુરુ કહે : **આલોએહ**

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છં, આલોએમિ જો મે રાઈઓ અઈઆરો૦**

કહી **સવ્વસ્સ વિ રાઈઅ દુચ્ચિંતિઅ, દુબ્ભાસિઅ, દુચ્ચિટ્ઠિઅ ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં**

જો પદસ્થ હોય તો અવગ્રહની બહાર નીકળી, બે વાંદણા આપી ઈચ્છાકાર૰ બોલી અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામી અવગ્રહની બહાર નીકળવું. અને મુનિ હોય તો ખમાસમણ આપી ઈચ્છકાર૰ બોલી અબ્ભુટ્ઠિઓ ખામી અવગ્રહની બહાર નીકળવું. આ પ્રમાણે દરેકમાં જાણવું.

(૨) પછી ખમાસમણ દઈને

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્! પક્ખિ મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દઈને - અવગ્રહની બહાર નીકળી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! પક્ખિયં આલોઉં ?**

ગુરુ કહે : **આલોએહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, આલોએમિ જો મે પક્ખિઓ૰**

કહી સવ્વસ્સવિ પક્ખિઅ દુચ્ચિંતિઅ, દુબ્ભાસિઅ, દુચ્ચિટ્ઠિઅ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્!

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં**

પછી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્! પસાય કરી પક્ખિ તપ પ્રસાદ કરાવશોજી.**

ગુરુ કહે : **ચઉત્થેણં એક ઉપવાસ, બે આયંબીલ, ત્રણ નિવિ, ચાર એકાસણા, આઠ બિયાસણા, બે હજાર સ્વાધ્યાય કરી પહોંચાડશો.**

(કર્યો હોય તો પઈટ્ઠિઓ, કરવાનો હોય તો તહત્તિ કહેવું.) અવગ્રહની બહાર નીકળી,

બે વાંદણા દઈ - અવગ્રહમાં રહી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધા ખામણેણં અબ્ભિંતર પક્ખિયં ખામેઉં ?**

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં ખામેમિ પક્ખિઅં, એક પક્ખસ્સ, પન્નરસ રાઈંદિયાણં, જંકિંચિ૦**

(૩) પછી ખમાસમણ દઈ

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચોમાસી મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દઈ, અવગ્રહમાં રહી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચોમાસિઅં આલોઉં ?**

ગુરુ કહે : **આલોએહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, આલોએમિ જો મે ચોમાસિઓ અઈઆરો૦** કહી **સવ્વસ્સવિ ચોમાસિઅ દુચ્ચિંતિઅ, દુબ્ભાસિઅ, દુચ્ચિટ્ઠિઅ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં પછી**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી ચોમાસી તપ પ્રસાદ કરાવશોજી.**

ગુરુ કહે : **છટ્ઠેણં બે ઉપવાસ, ચાર આયંબીલ, છ નિવિ, આઠ એકાસણા, સોળ બિયાસણા, ચાર હજાર સ્વાધ્યાય કરી પહોંચાડશો.**

(કર્યો હોય તો પઈટ્ઠિઓ, કરવાનો હોય તો તહત્તિ કહેવું.) અવગ્રહની બહાર નીકળી, બે વાંદણા દઈ - અવગ્રહમાં રહી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધા ખામણેણં અબ્ભિંતર ચોમાસિયં ખામેઉં ?**

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં ખામેમિ ચોમાસિઅં, ચઉણ્હં માસાણં, અટ્ઠણ્હં પક્ખાણં, સવીસસય રાઈદિયાણં** જંકિંચિ૦

(૪) પછી ખમાસમણ દઈ

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સંવચ્છરી મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહી બે વાંદણા દઈ, અવગ્રહમાં રહી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! સંવચ્છરિઅં આલોઉં ?**

ગુરુ કહે : **આલોએહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, આલોએમિ જો મે સંવચ્છરિઓ અઈઆરો૦ કહી સવ્વસ્સ વિ સંવચ્છરિય દુચ્ચિંતિઅ, દુબ્ભાસિઅ, દુચ્ચિટ્ઠિઅ ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં તસ્સ મિચ્છા મિ દુક્કડં કહી**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી સંવચ્છરી તપ પ્રસાદ કરાવશોજી.**

ગુરુ કહે : **અટ્ઠમેણં ત્રણ ઉપવાસ, છ આયંબીલ, નવ નિવિ, બાર એકાસણા, ચોવીસ બિયાસણા, છ હજાર સ્વાધ્યાય કરી પહોંચાડશોજી.**

(કર્યો હોય તો પઈટ્ઠિઓ, કરવાનો હોય તો તહત્તિ કહેવું.) અવગ્રહની બહાર નીકળી બે વાંદણા દઈ -

અવગ્રહમાં રહી.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અબ્ભુટ્ઠિઓહં સંબુદ્ધા ખામણેણં અબ્ભિંતર સંવચ્છરિઅં ખામેઉં ?**

ગુરુ કહે : **ખામેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, ખામેમિ સંવચ્છરિઅં, બારસણ્હં માસાણં, ચઉવીસં પક્ખાણં, તિસયસટ્ઠી રાઈંદિયાણં, જંકિંચિ૦**

(૫) પછી બે વાંદણા દઈ,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છકારી ભગવન્ ! પસાય કરી પચ્ચક્ખાણનો આદેશ આપશોજી.**

ગુરુ ભગવંત પાસે પચ્ચક્ખાણ લઈ, અવગ્રહની બહાર નીકળી પછી ખમાસમણ દઈ

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ સંદિસાહું ?**

ગુરુ કહે : **સંદિસાવેહ**

પછી ખમાસમણ દઈ

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! બહુવેલ કરશું ?**

ગુરુ કહે : **કરેહ**

પછી ખમાસમણ દઈ **અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં** કહેવું.

નોંધ : સર્વપ્રથમ (૧) નંબરની વિધિ કર્યા પછી પક્ખી ખામણા કરવા હોય તો (૨) નંબર પ્રમાણે, ચોમાસી ખામણા કરવા હોય તો (૩) નંબર પ્રમાણે અને સંવચ્છરી ખામણા કરવા હોય તો (૪) નંબર પ્રમાણે વિધિ કરી પછી (૫) નંબરની વિધિ કરવી.

(૧૨) છીંકના કાઉસ્સગ્ગની વિધિ

પક્ખી - ચોમાસી - સંવચ્છરી પ્રતિક્રમણમાં અતિચારની સમાપ્તિ સુધીમાં જો છીંક આવે તો પ્રતિક્રમણ ફરીથી કરવું પડે. અતિચાર બાદ છીંક આવે તો સંસારદાવાની સજ્ઝાય પછીનો નવકાર બોલ્યા પછી ખમાસમણ આપી આ પ્રમાણે આદેશ માંગવો. વડીલ અને બીજા નંબરના વડીલ એમ બંને ક્રમશઃ આ જ આદેશ માંગે.

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ક્ષુદ્રોપદ્રવ ઓહડાવણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરું ?

ગુરુ કહે : **કરેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં,**

પછી અન્નત્થ - ચાર લોગસ્સ સાગરવરગંભીરા સુધીનો કાઉસ્સગ્ગ, વડીલ પારીને નમોડર્હત્ - કહી

"સર્વે યક્ષામ્બિકાદ્યા યે, વૈયાવૃત્યકરા જિને ।
ક્ષુદ્રોપદ્રવસંઘાતં, તે દ્રુતં દ્રાવયન્તુ નઃ ॥ ૧ ॥

થોય કહે પછી કાઉસ્સગ્ગ પારીને લોગસ્સ કહેવો. પછી દુક્ખખય - કમ્મખયનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો.

તથા છીંકનો કાઉસ્સગ્ગ કર્યા બાદ દુક્ખખય - કમ્મખયનાં કાઉસ્સગ્ગ સમયે છીંક આવે તો દુક્ખખય - કમ્મખયનો કાઉસ્સગ્ગ જ ફરીથી કરવો પડે, છીંકનો કાઉસ્સગ્ગ ફરીથી કરવાનો હોતો નથી.

(૧૩) લોચ પહેલાંની વિધિ

સૌ પ્રથમ ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઇરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઇચ્છં"**

પછી ઇરિયાવહિયા, તસ્સ ઉત્તરી, અન્નત્થ કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમાસમણ આપીને

શિષ્ય કહે : **ઇચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઇચ્છં"**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહી, બે વાંદણા આપી,

અવગ્રહની બહાર નીકળી.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! લોયં સંદિસાહુ ?**

ગુરુ કહે : **સંદિસાવેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

પછી ખમાસમણ આપી,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! લોયં કરાવશું ?**

ગુરુ કહે : **કરાવજો.**

(જે વ્યક્તિ પોતાનો લોચ જાતે કરવાનો હોય તે વ્યક્તિ આ પ્રમાણેનો આદેશ લે. શિષ્ય કહે : **લોયં કરશું ?** ગુરુ કહે : **કરજો** શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**")

લોચ કરાવનાર નાનો હોય અને લોચ કરાવતી વખતે વડીલ કરતાં ઉંચે બેસવાનું હોય તો ખમાસમણ આપી.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉચ્ચાસણે સંદિસાહું ?**

ગુરુ કહે : **સંદિસાવેહ**

શિષ્ય કહે : "**ઈચ્છં**"

પછી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઉચ્ચાસણે ઠાઉં ?**

ગુરુ કહે : **ઠાએહ**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

ઉપર પ્રમાણેના આદેશ માંગી લોચ કરાવે.

(૧૪) લોચ પછીની વિધિ

સૌ પ્રથમ ખમાસમણ આપી.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ઈરિયાવહિયં પડિક્કમામિ ?**

ગુરુ કહે : **પડિક્કમેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

પછી ઈરિયાવહિયા - તસ્સ ઉત્તરી - અન્નત્થ - કહી એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કહી - પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો.

પછી ખમાસમણ આપીને,

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! ચૈત્યવંદન કરું ?**

ગુરુ કહે : **"કરેહ"**.

શિષ્ય કહે : ઈચ્છં.

કહી જગચિંતામણીનું ચૈત્યવંદન, જંકિંચિ - નમુત્થુણં - જાવંતિ - ખમાસમણ - જાવંત - નમો૦ ઉવસગ્ગહરં - જયવીયરાય સુધી પછી ખમાસમણ આપીને.

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! મુહપત્તિ પડિલેહું ?**

ગુરુ કહે : **પડિલેહેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં**

કહી મુહપત્તિ પડિલેહી - બે વાંદણા દઈ -

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! લોયં પવેએમિ ?**

ગુરુ કહે : **પવેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

કહી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **સંદિસહ કિં ભણામિ ?**

ગુરુ કહે : **વંદિત્તા પવેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"**

કહી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **કેસા મે પજ્જુવાસિયા ઈચ્છામો અણુસટ્ઠિં ?**

ગુરુ કહે : **દુક્કરં કયં ઈંગિણી સાહિયં**

પછી ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **તુમ્હાણં પવેઈયં સંદિસહ સાહૂણં પવેએમિ ?**

ગુરુ કહે : **પવેહ**

શિષ્ય કહે : **"ઈચ્છં"** ખમા૦ નવકાર પ્રગટ બોલી. ખમા૦ શિષ્ય કહે : **"તુમ્હાણં પવેઈયં સાહૂણં પવેઈયં સંદિસહ કાઉસ્સગ્ગં કરેમિ ?"** ગુરુ : **"કરેહ"**

શિષ્ય : "ઈચ્છં" ખમાસમણ આપી

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! કેસેસુ પજ્જુવાસિજ્જમાણેસુ જં સમ્મં ન અહિયાસિયં કુઈયં કક્કરાઈયં છીયં જંભાઈયં તસ્સ ઓહડાવણીયં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં.** પછી અન્નત્થ૦ એક લોગસ્સ (સાગરવરગંભીરા સુધી)નો કાઉસ્સગ્ગ કરી - પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહેવો. પછી ખમાસમણ આપી અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડં કહેવું. પછી રત્નાધિકને વંદન કરવા.

(૧૫) બાર માસે અચિત્તરજ કાઉસ્સગ્ગ કરવાનો વિધિ :

ચૈત્ર સુદ ૧૧-૧૨-૧૩, રહી જાય તો ૧૨-૧૩-૧૪, તે પણ રહી જાય તો ૧૩-૧૪-૧૫ આ ત્રણ દિવસોએ સાંજનું પ્રતિક્રમણ કર્યા પછી તરત (ઇરિયાવહિયાની જરૂર નથી) અથવા સંથારા પોરસી ભણાવતાં પહેલાં ઈરિયાવહિયા કરી ખમાસમણ આપી

ગુરુ આદેશ માંગી લે ત્યાર પછી બીજા નંબરના વડીલ આદેશ માંગે.

શિષ્ય : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! અચિત્તરજઓહડાવણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરું ?**

ગુરુ કહે : **કરેહ**

શિષ્ય : "ઈચ્છં", **અચિત્તરજઓહડાવણત્થં કરેમિ**

કાઉસ્સગ્ગં અન્નત્થ - ચાર લોગસ્સ (સાગરવરગંભીરા સુધી) નો કાઉસ્સગ્ગ, પારીને લોગસ્સ કહેવો. સળંગ ત્રણ દિવસ કાઉસ્સગ્ગ કરવો.

(આ કાઉસ્સગ્ગ કરવો રહી જાય તો, સંપૂર્ણ વર્ષ દરમ્યાન આવશ્યકાદિ સૂત્રો અને આગમિક સ્વાધ્યાય ન થઈ શકે. કલ્પસૂત્રના પ્રવચનો પણ ન થઈ શકે. દીક્ષા, વડીદીક્ષા, પદપ્રદાન અને યોગાદિ પણ ન કરી શકે અને ન કરાવી શકે.)

(૧૬) દાંત ખોવાઈ જાય તો તેનો કાઉસ્સગ્ગ કરવાનો વિધિ

(દાંતને કારણે અસજ્ઝાય થાય, માટે તેને યોગ્ય જગ્યાએ પરઠવવો પડે તેમાં તે ખોવાઈ જાય તો તેની અસજ્ઝાય નિવારવા આ કાઉસ્સગ્ગ કરાય છે.) ઈરિયાવહિયા કરી ખમાસમણ આપી.

શિષ્ય : **ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ ! નટ્ઠદંતઓહડાવણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરું ?**

ગુરુ : **"કરેહ"**

શિષ્ય : **"ઈચ્છં", નટ્ઠદંતઓહડાવણત્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં,** અન્નત્થ - એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરી પારી નવકાર કહેવો.

આ પ્રમાણે કાઉસ્સગ્ગ કર્યા પછી કાલગ્રહણ લઈ

શકાય, તેમજ સ્વાધ્યાય પણ કરી શકાય.

(૧૭) ચાતુર્માસમાં બીજા સ્થાનની મુહપત્તિ પડિલેહણ વિધિ

સ્થાપનાચાર્ય હોય તો તેમની સન્મુખ અથવા એક નવકારે દાંડો સ્થાપી ઈરિ૦ કરી જે જગ્યાની યાચના કરી હોય તે સમગ્ર જગ્યાનો કાજો લેવો. કાજો પરઠવી પુનઃ ઈરિ૦ કરી દાંડો સ્થાપેલ હોય તો તે ઉત્થાપવવો. ત્યાં પાટપાટલા આદિ જે વસ્તુઓની આવશ્યક્તા હોય તે યાચવી, જોવી અને યોગ્ય સ્થાને મૂકાવવી. ઘડાના મોઢા બાંધવા.

(૧૮) ચાતુર્માસમાં એક ગામથી બીજા ગામ જવા માટેની વિધિ

ચાતુર્માસમાં મૂળસ્થાન(ગામ)ની ચારે તરફ ૨॥ ગાઉ જઈ આવી શકાય. ત્યાં મુહપત્તિ પડિલેહણ કરેલ હોય તો રાત્રિ રોકાણ થઈ શકે.

૨॥ ગાઉથી આગળ જવું પડે તેમ હોય તો જેમણે ચોમાસી પ્રતિક્રમણ તે જ સ્થાનમાં (પહેલા ૨॥ ગાઉ ઉપર) કરેલ હોય તે બીજા ૨॥ ગાઉ આગળ જઈ શકે અને મુહપત્તિ પડિલેહણ કરેલ હોય તો રાત્રિ રોકાણ થઈ શકે. અન્ય ન જઈ શકે.

(૧૯) કાળધર્મ પામ્યા પછી સાધુ - સાધ્વીને તથા શ્રાવક-શ્રાવિકાને કરવાની વિધિ

મૃતકને વોસિરાવતાં પહેલાં સાધુ-સાધ્વીએ કરવાની વિધિ

(૧) કાળધર્મ પામવાની તૈયારી જણાય તો સ્થાપનાચાર્ય અને વધારાની ઉપધિ પ્રથમથી જ લઈ લેવા.

(૨) કાળધર્મ પામતાંની સાથે જ 'જાવજ્જીવ'નું ચારિત્ર પૂર્ણ થયું હોવાથી મૃતક પાસેથી ઓઘો તરત જ લઈ લેવો.

(૩) કાળધર્મ પામ્યા પછી તરત જ ટચળી આંગળીના વેઢા પાસેથી સોય અથવા ચપ્પુથી છેદ કરવો-કરાવવો.

(૪) મૃતકને જ્યાં જ્યાં પધરાવે ત્યાં ત્યાં માથા પાસે જમીનમાં ખીલી મારવી-મરાવવી અને હાથ પગનાં આંગળા સફેદ સુતરથી બાંધી દેવા.

(૫) સાંજે કાળધર્મ પામ્યા હોય અને બીજાઓને પ્રતિક્રમણ બાકી હોય તો મૃતકથી દૂર બીજા સ્થાનમાં જઈને મૌનપૂર્વક પ્રતિક્રમણ કરવું. બીજા સ્થાનની શક્યતા ન હોય તો વચ્ચે પડદો અથવા બાજુની રૂમમાં મૌનપૂર્વક કરવું. પ્રતિક્રમણ મોટેથી બોલીને કરવું પડે તેમ હોય તો ૧૦૦ ડગલાં દૂરના સ્થાને જઈ કરવું.

(૬) મૃતકને રાત્રે રાખવાનું હોય તો પ્રૌઢ, ધીર સાધુએ

જાગતાં રહેવાનું છે. નાની ઉંમરના સાધુ-સાધ્વીએ મૃતક પાસે રહેવું-બેસવું નહિ.

(૭) એક કુંડીમાં ગોમૂત્ર તૈયાર રાખવું. જો વ્યંતર-આદિના ઉપદ્રવથી કદાચ મૃતક બેઠું-ઉભું થાય તો ડાબા હાથમાં ગોમૂત્રની કુંડી લઈને 'બુજઝ બુજ્ઝ બુજ્ઝગા' કહીને જમણા હાથે મૃતક ઉપર ગોમૂત્ર છાંટવું.

(૮) વડીલ સાધુ મૃતક પાસે આવી દાંડો થાપી, ખમા૦ દઈ મનમાં ઈરિયાવહિયા કરી આ પ્રમાણે બોલે...

"કોટીગણ, વયરી શાખા, ચાંદ્રકુલ, આચાર્ય શ્રી ... ઉપાધ્યાય શ્રી ... મુનિ ... ના શિષ્ય મુનિશ્રી (સાધ્વીએ કાળ કર્યો હોય તો પ્રવર્તિની સાધ્વીશ્રી ... સાધ્વીશ્રી ... ની શિષ્યા... સાધ્વીશ્રી...)

મહાપારિઠાવણીઆએ કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં, અન્નત્થ૦ એક નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ પારી નવકાર ગણી મૃતકના મસ્તકે વાસક્ષેપ નાખતાં **વોસિરે, વોસિરે, વોસિરે** કહે." પછી મૃતક ગૃહસ્થોને સોંપી દેવું.

મૃતકને જ્યાં બેસાડે ત્યાં નીચે ઘઉંના લોટનો અવળો સાથિયો કરાવવો અને માથાની બાજુમાં ભીંતમાં ખીલી મારવી.

ઉપાશ્રયમાંથી મૃતક લઈ ગયા પછી ઉપાશ્રયમાં ગોમુત્ર છંટાવવું તથા સંથારાની જગ્યાએ અને જ્યાં જ્યાં મૃતક પધરાવ્યું હોય ત્યાં અને ચારે તરફ સોનાવાણી કરેલ

અચિત પાણી હોય તે છંટાવવું.

પછી લઘુ પર્યાયવાળો સાધુ ચોલપટ્ટો, કપડો, (સાધુવેષ) અવળો પહેરે. સાધ્વી હોય તો સાધ્વીનાં કપડાં અવળાં ઓઢી ઓઘો જમણી કાંખમાં રાખી ઈરિ૦ - કરી અવળો (દ્વારથી આસન તરફ) કાજો લેવો, લોટનો કરેલો અવળો સાથિઓ કાજામાં લઈ લે પછી કાજો પરઠવી અવળા દેવ વાંદે...

પ્રથમ કલ્લાણકંદની પહેલી થોય, નમોઽર્હત્૦ એક નવકારનો કાઉ૦ અન્નત્થ૦ અરિહંત-ચેઈઆણં૦ જયવીયરાય૦ ઉવસ્સગ્ગહરં૦ નમોઽર્હત્-જાવંત - ખમા૦ જાવંતિ - નમુત્થુણં - જંકિંચિ - પાર્શ્વનાથનું ચૈત્યવંદન - ખમા૦ - લોગસ્સ - એક લોગસ્સ (ચંદેસુ નિમ્મલયરા સુધી) નો કાઉ૦ - અન્નત્થ - તસ્સઉત્તરી - ઈરિયાવહી - ખમા૦ - અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડમ્ પછી સવળો વેશ પહેરીને સવળો કાજો લેવો.

પ્રથમ બધા સાધુઓએ ગોમુત્ર કે અચિત સોનાવાણી પાણીમાં ચોળપટ્ટાનો છેડો, કંદોરાનો છેડો, મુહપત્તિનો છેડો, ઓઘાનો દોરો, ઓઘાની દશી. એ પાંચ વાનાં બોળી શુદ્ધ કરવાં.

પછી ત્રીગડા ઉપર ચતુર્મુખ જિનપ્રતિમા પધરાવી અક્ષતના પાંચ સાથિયા ઉપર પાંચ શ્રીફળ મુકાવરાવી ઘીના ચાર દીપક ધૂપ વગેરે કરાવી સંઘ સાથે આઠ થોયે

દેવવંદન કરવું તેમાં બે ચૈત્યવંદનો પાર્શ્વનાથ અને એક શાન્તિનાથ ભગવાનનાં, થોયો સંસારદાવા૦ અને સ્નાતસ્યાની૦ કહેવી. સ્તવન અજિતશાંતિનું રાગ કાઢ્યા સિવાય કહેવું, પછી ખમા૦ **ઈચ્છા૦ સંદિ૦** ભગવન્ ! **ક્ષુદ્રોપદ્રવ ઓહડાવણત્થં કાઉસ્સગ્ગ કરું ! ઈચ્છં, ક્ષુદ્રોપદ્રવ ઓહડાવણત્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં,** અન્નત્થ૦ ચાર લોગસ્સ (સાગરવરગંભીરા સુધી) નો કાઉ૦ વડીલ પારીને નમોર્હત્૦ કહી...

"સર્વેયક્ષામ્બિકાદ્યાયે, વૈયાવૃત્ય-કરા જિને ।"
ક્ષુદ્રોપદ્રવસંઘાતં, તે દ્રુતં દ્રાવયન્તુ નઃ ॥
થોય કહે, પછી

એક જણ કાઉ૦ પારીને બૃહત્શાંતિ૦ કહે, પારીને લોગસ્સ ખમા૦ **અવિધિ આશાતના મિચ્છા મિ દુક્કડમ્** દઈ પછી યથાપર્યાય પ્રમાણે વંદન કરવું.

પછી વડીલના મુખે કાલધર્મ પામનારની સંયમની આરાધના તથા સમાધિ વગેરેનો ઉપદેશ સાંભળવો. બહારગામથી સ્વસામાચારિના કોઈ સાધુ-સાધ્વી કાળધર્મ પામ્યાના સમાચાર આવે તો ઉપર મુજબ આઠ થોયનું દેવવંદન આદિ કરવું...

★ શ્રાવકને કરવાની વિધિ :

જો મૃતક રાત્રે રાખવાનું હોય તો નિર્ભય માણસોએ જાગવું. પ્રથમ મૃતકનાં દાઢી, મૂંછ અને માથાના કેશ

કઢાવી નંખાવે. ટચલી આંગળીના ટેરવાનો છેદ ન કર્યો હોય તો છેદ કરવો. પછી હાથ-પગની આંગળીઓ ધોળા સુતરથી બાંધે. પછી કથરોટ વિગેરેમાં બેસાડી કાચા પાણીથી સ્નાન કરાવે. નવા સુંવાળા કપડાથી શરીર લૂછીને સુખડ-કેસર-બરાસનો લેપ કરી નવાં સુંવાળા વસ્ત્ર પહેરાવે. (સવળા જ પહેરાવવા) જુના સુતરાઉ વસ્ત્રો પલાળીને (શક્ય હોય તો અચિત્ત પાણીમાં) સૂકવી દે, ગરમ વસ્ત્રોને સોનાવણી છાંટી પવિત્ર કરે.

ઓઘાની જગ્યાએ એક ચરવળી મૂકવી. નવો ચોળપટ્ટો ૨॥ હાથનો પહેરાવી ઉપર કંદોરો બાંધવો... કપડો ૩॥ હાથનો પહેરાવવો. દરેક કપડા પર કેસરના છાંટા નાંખવા. ઉપરના ભાગના વસ્ત્રો પર પાંચ અવળા કેસરના સાથિયા કરવા. નનામી હોય તો ઉપર એક ઉત્તરપટ્ટો પાથરવો. વચમાં આટાનો (લોટનો) અવળો સાથિયો કરવો. માંડવી હોય તો બેઠકે આટા (લોટ)નો અવળો સાથિયો કરવો. ચરવળી, મુહપત્તિ જમણી બાજુ રાખે... પાત્રું ફુટેલું અથવા ફોડીને તેમાં એક લાડુ મુકીને ઝોળીમાં નાખી, ડાબી બાજુએ મુકે. નક્ષત્ર પ્રમાણે પુતળાં કરવાં. પંચક હોય ત્યારે પાંચ પૂતળાં કરવાં.

જયેષ્ઠા - આર્દ્રા - સ્વાતિ - શતભિષા - ભરણી - આશ્લેષા અને અભિજિત નક્ષત્રમાં પૂતળું કરવું નહિ...

રોહિણી, વિશાખા, પુનર્વસુ, ત્રણે ઉત્તરા નક્ષત્રમાં

કાળ કર્યો હોય તો ડાભનાં બે પૂતળાં કરવાં, બાકીના ૧૫ નક્ષત્રમાં એક પૂતળું કરવું, તે પૂતળાના જમણા હાથમાં ચરવળી - મુહપત્તિ અને ડાબે હાથે ભાંગેલું પાતરું અને એક લાડવો ઝોળીમાં નાંખીને આપવો. બે પૂતળાં હોય તો બંનેમાં આ પ્રમાણે આપવું.

(સાધ્વીજી હોય તો શ્રાવિકાએ પહેલાં નવા લુગડાંનો ચાર આંગળ પહોળો પાટો કેડે બાંધવો પછી નાવના આકારે અથવા ચૌદ પડ કરી ચૌદ પડનો લંગોટ પહેરાવવો. પછી જાંઘ સુધીનો લેંઘો, ઉપર લાંબો લેંઘો પગના કાંડા સુધીનો પહેરાવી કેડે દોરો બાંધી એક સાડો ઢીંચણથી નીચે અને પગના કાંડાથી ઉપર રહે તે રીતે પહેરાવવો, અને બીજો પગના કાંડા સુધીનો પૂરો પહેરાવી દોરીથી બાંધવો, પછી કંચવાની જગ્યાએ લુગડાનો પાટો વીંટી ત્રણ કંચવા પહેરાવી એક કપડો ઓઢાડે પછી સુવાડીને બીજો કપડો ઓઢાડે પૂતળાં ઝોળી વગેરે સાધુની માફક કરવું)

લેંઘા સિવાયનાં કપડાને કેસરના છાંટા નાંખવા, મૃતકને બહાર કાઢે ત્યારે પ્રથમ પગ કાઢે, ચાલતાં કોઈએ રોવું નહિ, પણ 'જય જય નંદા... જય જય ભદ્દા' બોલવું, ને આગળ બદામો, નાણું વગેરે ઉપાશ્રયથી સ્મશાન સુધી ઉછાળવું. શોક રહિત મહોત્સવપૂર્વક વાજતે ગાજતે સ્મશાને મૃતક લઈ જવું. શુદ્ધ કરેલી જગ્યા ઉપર સુખડ વગેરે ઉત્તમ લાકડાની ચીત્તા કરી માંડવી કે ઠાઠડી મૂકે,

મૃતકનું મસ્તક ગામ તરફ રાખવું, પછી અગ્નિ લગાવે. અગ્નિ શાન્ત થયે રખ્યા યોગ્ય સ્થાને પરઠવી પછી ગુરુ પાસે આવી બૃહત્શાંતિ, લઘુશાન્તિ કે સંતિકરં સાંભળી અનિત્યતાનો ઉપદેશ સાંભળે, પછી દહેરાસરમાં યથાશક્તિ મહોત્સવ મંડાવે...

સાધુ - સાધ્વી કાળ કરે ત્યારે જોઈતા સામાનની યાદી

(૧) નાની ખીલી ૧૦ + હથોડી
(૨) સાથિયા માટે ઘઉંનો લોટ ૫૦૦ ગ્રામ
(૩) કુંડીમાં ગોમૂત્ર
(૪) સોનાવાણી માટે સોનાનો વરખ
(૫) મૃતકના મુખ, નાક, કાનમાં નાખવા માટે રૂ.
(૬) પાલખી અથવા નનામીનો સામાન
(૭) કેશરગ્રામ-૨, બરાસ ગ્રામ-૨૦, વાસક્ષેપ ગ્રામ ૩૦૦
(૮) ગુલાલ કિ. ૫
(૯) બદામ-ચોખા-સોના રૂપાના ફૂલ - પરચૂરણ ભાવના મુજબ
(૧૦) અનુકંપા માટે અનાજ. ભાવના મુજબ
(૧૧) સુતર કી.-૧ નાડાસડી ગ્રામ-૫૦
(૧૨) અગ્નિ સંસ્કારની જગ્યા તથા લાકડાં પૂજવા માટે પૂંજણી નં. ૪
(૧૩) તાસ + કાચું પાણી (મૃતકને સ્નાન કરાવવા માટે)

(૧૪) દોણી માટે તાંબા-પિત્તળની દેગડી
(૧૫) છાણાં નંગ-૧૦ + ઘાસના પૂળા નંગ-૪
(૧૬) ત્રણ ફૂટ લાંબા ચાર વાંસ
(૧૭) ચાર પીત્તળના વાટકા
(૧૮) કંદુપ ધૂપ કિ-૧
(૧૯) ઘી, રાખ, ટોપરા કુંડી અગ્નિ પ્રગટાવવા જરૂરિયાત પ્રમાણે
(૨૦) સ્મશાન યાત્રા દરમ્યાન રસ્તામાં કૂતરાને ખવડાવવા માટે લાડવા કિ. ૫
(૨૧) દેવવંદન માટે - નાણ-ત્રીગડું આદિ

(૨૦) રૂધિર ઓહડાવણીયના કાઉસ્સગ્ગની વિધિ

સ્ત્રીના સ્વાભાવિક ઋતુમાં ૩ દિવસ અસજ્ઝાય, ત્યારપછી રૂધિર દેખાય તો નીચે મુજબનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો.

ઇરિયાવહિયા પડિક્કમી ખમાસમણ આપી આ પ્રમાણે આદેશ માંગવો.

"ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ રૂધિર ઓહડાવણત્થં કાઉસ્સગ્ગં કરું ?"

ગુરુ કહે : **કરેહ**

શિષ્ય કહે : **ઈચ્છં, રૂધિર ઓહડાવણીયં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં** પછી અન્નત્થ૦ એક નવ૦ નો કાઉસ્સગ્ગ પારીને પ્રગટ એક નવકાર બોલી ખમાસમણ આપી

અવિધિ - આશાતના મિચ્છામિ દુક્કડમ્ બોલવું.

(૭ દિવસ પછી પણ રૂધિર ચાલુ રહે તો કાઉસ્સગ્ગ કરવો જેથી આગમિક સૂત્રના સ્વાધ્યાય માટે અસજ્ઝાય ન ગણાય.)

(૨૧) અસ્વાધ્યાય (અસજ્ઝાય) વિચાર

અસ્વાધ્યાય : જે સમયે આગમાદિ સૂત્રોનું પઠન-પાઠન ન થઈ શકે તેને કાળવેળા - અસ્વાધ્યાય કે અસજ્ઝાય કહેવાય છે.

અસ્વાધ્યાયકાળ

અસ્વાધ્યાય કાળ બે પ્રકારનો હોય છે. નિયત અસજ્ઝાય અને - અનિયત અસજ્ઝાય.

નિયત અસજ્ઝાય : (૧) ત્રણ ચોમાસી (કાર્તિક-ફાગણ-અષાઢ): તેની ૨।। દિવસની અસજ્ઝાય હોય. સુદ - ૧૪ના મધ્યાહ્ન સમયથી વદ-૨ના સૂર્યોદય સુધી

સુદ ૧૫ અથવા વદ-૧ બે હોય તો ૩।। દિવસ અને સુદ ૧૫ અથવા વદ-૧નો ક્ષય હોય તો ૧।। દિવસની અસજ્ઝાય ગણાય.

(૨) બે ઓળી (ચૈત્રી-આસો) : તેની અસજ્ઝાય ૧૨।। દિવસની હોય છે. જેમાં સુદ-૫ના મધ્યાહ્ન સમયથી શરૂ થાય તે વદ-૨ના સૂર્યોદય સુધી હોય છે. તેમાં એટલો વિશેષ કે - ઓળીના પ્રથમ ત્રણ (અરિહંત પદ-સિદ્ધપદ- આચાર્યપદ) દિવસોમાં કરેલ સ્વાધ્યાય-તપ આલોચનામાં ન ગણી શકાય.

(૩) ૪ સંધ્યાની કાળવેળા :

૧. સૂર્યોદય પૂર્વેની બે ઘડી.

૨. મધ્યાહ્નની (પુરિમટ્ઢ પચ્ચક્ખાણ)ની પૂર્વની ૧ ઘડી અને પછીની ૧ ઘડી.

૩. સૂર્યાસ્ત પછીની બે ઘડી.

૪. મધ્યરાત્રીની પૂર્વની ૧ ઘડી અને પછીની ૧ ઘડી.

(૪) પક્ખી પ્રતિક્રમણ પછી સૂર્યાસ્ત પછી એક પ્રહર સુધી અસજ્ઝાય ગણાય

અનિયત અસજ્ઝાય : (૧) સંયમઘાતિ :

(૧) મહિકા : ધુમ્મસ-શિયાળામાં થાય - સફેદ હોય - ભીનાશ લાગે - જ્યાં સુધી હોય ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય.

(૨) સચિત્ત રજ : પવનથી ઉડેલી - લાલાશ રંગવાળી ધૂળ - જ્યાં સુધી ધૂળ પડે ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય.

(૩) વરસાદ : જોરદાર વરસાદ ૨૪ કલાક સુધી પડે અથવા

ધીમો વરસાદ પાંચ દિવસ સુધી સળંગ પડે અથવા ઝીણી ફરફર સાત દિવસ સુધી સળંગ પડે ત્યારપછી જ્યાં સુધી વરસાદ ચાલુ રહે ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય.

આવા સમયે શ્વાસોચ્છ્વાસ અને આંખના પલકારા સિવાય સર્વ ક્રિયાઓ ત્યજવી.

(૨) **ઔત્પાતિક :** (૧) રજોવૃષ્ટિઃ - ધૂમાડા જેવી સફેદ અચિત્ત ધૂળ વરસે ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય.

(૨) રજોદ્‌ઘાત : ધૂળથી દિશાઓ છવાઈ જતાં અંધકાર જેવું લાગે ત્યાં સુધી.

(૩) માંસવૃષ્ટિ : આકાશમાંથી માંસના ટુકડા પડે તો અસજ્ઝાય ૧ અહોરાત્ર

(૪) રૂધિર વૃષ્ટિ : આકાશમાંથી લોહીના બિંદુઓ પડે તો અસજ્ઝાય ૧ અહોરાત્ર

(૫) કેશ વૃષ્ટિ : આકાશમાંથી વાળની વૃષ્ટિ થાય ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય ૧ અહોરાત્ર.

(૬) પાષાણ વૃષ્ટિઃ આકાશમાંથી કરા કે પાષાણના ટુકડા પડે તો ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય.

- ચૈત્ર સુદ ૧૧-૧૨-૧૩ કે ૧૨-૧૩-૧૪ કે ૧૩-૧૪-૧૫ના દિવસોમાં સાંજના પ્રતિક્રમણ પછી સંથારા પોરિસિ ભણાવ્યા પહેલાં અચિતરજ ઓહડાવણીયનો કાઉસ્સગ કર્યો હોય તો (૧) અને (૨) નંબરમાં બતાવેલ રજોવૃષ્ટિ ને કારણે થતી અસજ્ઝાય ન થાય - સ્વાધ્યાયાદિ કરવો કલ્પે - કાઉ૦ રહી જાય તો અસજ્ઝાય ગણવો.

(૩) દેવ સંબંધિ :

(૧) ગાંધર્વનગરઃ સંધ્યા સમયે કિલ્લા સાથેનું નગર આકાશમાં દેખાય તો ૧ પ્રહર અસજ્ઝાય

(૨) દિગ્‌દાહ : દિશા બળતી દેખાય તો ૧ પ્રહર અસજ્ઝાય

(૩) વિજળી : રેખા સહિત પ્રકાશ થાય તો ૧ પ્રહર અસજ્ઝાય

(૪) ઉલ્કાપાત : તારો પડે અને પાછળ પ્રકાશયુક્ત મોટી રેખા થાય તો ૧ પ્રહર અસજ્ઝાય

(૫) યક્ષાદીપ્ત : એક દિશામાં આંતરે આંતરે વીજળી જેવો પ્રકાશ દેખાય તો ૧ પ્રહર અસજ્ઝાય

(૬) ગર્જિત : મેઘની ગર્જના થાય તો ૨ પ્રહરની અસજ્ઝાય.

(૪) વ્યુદ્ગ્રાહિક :

(૧) મોટી લડાઈ કે ઝગડો થતો હોય ત્યારે ભણીએ તો લોકોને અપ્રીતિ થાય કે "અમે દુઃખમાં છીએ ત્યારે સાધુઓ સુખપૂર્વક ભણે છે એમને કોઈ દુઃખ નહિ" માટે તે વખતે અસજ્ઝાય.

(૨) રાજા મરે અને બીજો રાજા ગાદીએ ન બેસે ત્યાં સુધી.

(૩) ગામ મુખી, શય્યાતર કે ઉપાશ્રયથી ૭ ઘરમાં કોઈ મરણ પામે. મૃતક પડ્યું-હોય ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય, મૃતક લઈ ગયા પછી ૧ અહોરાત્રિ મોટેથી ન ભણાય. મનમાં સ્વાધ્યાય થાય.

(૪) સ્ત્રી અતિ વિલાપ કરતી હોય તેનો અવાજ સંભળાતો હોય તો અસજ્ઝાય

(૫) શરીર સંબંધી :

(૧) તિર્યંચ : પંચેન્દ્રિય જીવનું રૂધિર, માંસ, હાડકું, ચામડું, ઈંડુ - ૬૦ હાથની અંદર પડ્યું હોય તો ત્યારથી

૩ પ્રહર સુધી અસજ્ઝાય - સાફ કરીને ૬૦ હાથની બહાર મૂકાય તો અસજ્ઝાય નહિ. વચ્ચે મોટો રાજમાર્ગ હોય અથવા નાના ત્રણ માર્ગ હોય તો પણ અસજ્ઝાય નહિ.

(૨) મનુષ્ય સંબંધિ : ચામડી, લોહી, માંસ સો હાથની અંદર હોય તો અહોરાત્રિની અસજ્ઝાય પણ સૂર્યોદયે શુદ્ધ ગણાય માટે અસજ્ઝાય નહિ. એટલે કે સૂર્યોદય પહેલાં પડેલું લોહી સૂર્યોદય પછી શુદ્ધ ગણાય.

લોહી સૂકાઈને વર્ણાન્તર થયું હોય તો સ્વાધ્યાય કરવો કલ્પે.

- સ્ત્રીને ૩ દિવસ (૭૨ કલાક) માસિક આવે ત્યાં સુધી અસજ્ઝાય. ત્યાર બાદ રૂધિરનો વર્ણ બદલાઈ ગયેલો હોવાથી અસજ્ઝાય થતી નથી. પછી પણ રૂધિર ચાલુ રહે તો રૂધિર ઓહડાવણીયં કરેમિ કાઉ૦ (૧ નવકારનો કાઉ૦) પછી સ્વાધ્યાય કરવો કલ્પે.

- દાંત સિવાય, મનુષ્યનું હાડકું સો હાથની અંદર હોય તો ૧૨ વર્ષ સુધી અસજ્ઝાય અને દાંત તો સો હાથની અંદર હોય તો બહાર કર્યા પછી સ્વાધ્યાય કરવો કલ્પે. દાંત ન મળે તો અસજ્ઝાય નથી. કોઈ એમ કહે છે કે - દંત ઓહડાવણાર્થં કાઉસ્સગ (૧ નવકારનો કાઉ૦) કર્યા પછી સ્વાધ્યાય કરવો કલ્પે.

(૬) અકાળ વૃષ્ટિ :

સ્વાતિ નક્ષત્રમાં સૂર્ય આવ્યા પછીથી, સૂર્ય આર્દ્રા

નક્ષત્રમાં આવે ત્યાં સુધી નેવા ચૂવે (એટલે રસ્તો એકદમ ભીનો થઈ જાય) તો વરસાદ બંધ થયા પછીથી ૨ પ્રહરની અસજ્ઝાય.

(૭) **ધરતીકંપ :** ધરતીકંપ થાય તો ૮ પ્રહરની અસજ્ઝાય.

(૮) **ગ્રહણ :** સૂર્યગ્રહણ

(૧) સૂર્યનો ગ્રહણ સાથે ઉદય થાય અને અસ્ત પહેલાં છૂટી જાય તો ગ્રહણના સમયથી બીજા દિવસના સૂર્યોદય સુધી અસજ્ઝાય.

(૨) સૂર્યનો ગ્રહણ સાથે ઉદય થાય અને ગ્રહણ સાથે જ અસ્ત થાય તો સવારના સૂર્યોદયથી ૨ અહોરાત્રિ (૧૬ પ્રહર) અસજ્ઝાય થાય. ત્રીજા દિવસના સૂર્યોદયથી સ્વાધ્યાય કરવો કલ્પે. (દા.ત. સોમવારે સૂર્યોદયે ગ્રહણ સાથે ઉદય થાય અને સાંજે ગ્રહણ સાથે અસ્ત પામે તો બુધવારના સૂર્યોદય સુધી અસજ્ઝાય ગણાય.)

(૩) દિવસે જ સૂર્યગ્રહણ થાય અને અસ્ત પહેલાં છૂટી જાય તો ગ્રહણના સમયથી બીજા દિવસના સૂર્યોદય સુધી.

(૪) દિવસે સૂર્યગ્રહણ થાય અને ગ્રહણ સાથે જ સૂર્ય અસ્ત પામે તો ગ્રહણના સમયથી માંડીને રાત્રિના ચાર પ્રહર અને બીજો આખો અહોરાત્ર (કુલ ૧૨ પ્રહર) અસજ્ઝાય ગણાય.

ચન્દ્રગ્રહણ

(૧) ચન્દ્રનો ગ્રહણ સાથે ઉદય થાય અને અસ્ત પહેલાં છૂટી જાય તો ગ્રહણના સમયથી સવારે સૂર્યોદય સુધી અસજ્ઝાય.

(૨) ચન્દ્રનો ગ્રહણ સાથે ઉદય થાય અને ગ્રહણ સાથે જ અસ્ત પામે તો તે રાત્રિના ચાર પ્રહર અને બીજો આખો દિવસ-રાત (કુલ ૧૨ પ્રહર) અસજ્ઝાય ગણાય.

(૩) રાત્રે ચન્દ્રગ્રહણ થાય અને અસ્ત પહેલા છૂટી જાય તો સવારના સૂર્યોદય સુધી અસજ્ઝાય ગણાય.

(૪) રાત્રે ચન્દ્રગ્રહણ થાય અને ગ્રહણ સાથે જ અસ્ત પામે તો ગ્રહણના સમયથી માંડી પછી નો આખો દિવસ અને રાત (૮ પ્રહર) અસજ્ઝાય ગણાય.

★ કયા આગમાદિ સૂત્રો વગેરેનો અસ્વાધ્યાય.

સુતં ગણહરં-રઈઅં, તહેવ પત્તેયબુદ્ધ-રઈયં ચ ।
સુય કેવલિણા રઈયં, અભિન્ન દસ-પૂવ્વિણા રઈયં ॥

(બૃહત્સંગ્રહણી - ગાથા ૧૫૪)

(૧) ગણધર રચિત શાસ્ત્રો (૨) પ્રત્યેક બુદ્ધ શાસ્ત્રો (૩) શ્રુતકેવલી રચિત શાસ્ત્રો (૩) અભિન્ન દસ પૂર્વી રચિત શાસ્ત્રો (તથા ભગવાન સ્વહસ્ત દીક્ષિત, શ્રુતધર રચિત શાસ્ત્રો અને પૂર્વધર રચિત શાસ્ત્રો)ને સૂત્ર કહેવાય છે.

ઉપર જણાવ્યા તેવા સૂત્રો અસજ્ઝાયમાં ન થાય.

અસજ્ઝાય માટેની સમજુતી

ક્રમ	ગ્રંથના નામો	ચાર કાળવેળા	પક્ખી, ત્રણ ચોમાસી, બે ઓળીના ૧૨॥ દિવસ	બન્ને ઓળીના પ્રથમ ત્રણ દિવસ
૧.	આગમ અને પંચાગી, આવશ્યક સૂત્રો, છઠ્ઠો કર્મગ્રંથ, પંચસૂત્ર, પંચસંગ્રહ, કમ્મપયડી, યોગસાર, પૂ.ઉમાસ્વાતિજી કૃતગ્રંથો. પૂ. ધર્મદાસગણિ રચિત ઉપદેશમાલા	×	×	×
૨.	કલ્લાણકંદં, સંસારદાવા, સકલતીર્થ, ભરહેસર, વરકનક, સાત લાખ, અઢાર પાપસ્થાનક, લઘુશાન્તિ, સકલાર્હત્, સ્નાતસ્યા, સાધુ-શ્રાવક અતિચાર.	✔	✔	✔
૩.	ચારપ્રકરણ, ત્રણભાષ્ય, ૧ થી ૫ કર્મગ્રંથ. વૈરાગ્યશતક, યોગશાસ્ત્ર	×	✔	×

	ઇંદ્રિયપરાજયશતક, ગુણસ્થાનક્રમારોહ, ધ્યાનશતક, અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ, ધર્મરત્નપ્રકરણ, પ્રવચન સારોદ્ધાર, લોકપ્રકાશ, કુલકસંગ્રહ, સમ્યક્ત્વ પ્રકરણ, બૃહત્ સંગ્રહણી, ક્ષેત્રસમાસ, સંબોધસિત્તરિ, સિન્દુર પ્રકરણ, ધ્યાનશતક, જીવસમાસ, નિગોદ ષટ્ત્રિંશિકા આદિ પ્રાકરણીક ગ્રંથો પૂ.આ.શ્રી હરિભદ્રસૂરિ મ.સા. કૃત આગમ ટીકા સિવાયના ગ્રંથો, પૂ.ઉપા.શ્રી યશોવિજયજી મ.સા. કૃત ગ્રંથો.	×	✔	×
૪.	• નવસ્મરણ, ચતુઃશરણ- આઉરશરણ પયન્ના અને પંચસૂત્ર જે નિત્ય ગણતા હોય તેને વાંધો નથી. • સમાધિ માટે પણ સૂત્રો સંભળાવી શકાય. **પૂ.આ.શ્રી હર્ષવર્ધનસૂરીશ્વરજી મહારાજા તરફથી**			

(૨૨) સૂતક વિચાર

૧. જે સ્ત્રીને માસિક (M.C.) આવે તેને ૩ દિવસ (૭૨ કલાક) સુધી દર્શન-પ્રતિક્રમણાદિ ક્રિયા ન થઈ શકે પછી બધું થઈ શકે. માત્ર પ્રભુની અંગપૂજા સાત દિવસ પછી કરાય - ઘરવાળા બધાં પૂજાદિ ક્રિયા કરી શકે પણ એટલું ધ્યાન રાખવું કે ઘરમાં અડાઅડ ન થવી જોઈએ. નાના બાળકનો પ્રશ્ન હોય તો તેને રેશમી કપડા પહેરાવવા જોઈએ. બાથરૂમ એક જ હોય તો ઘરવાળા બધાં નાહી લે પછી જ બહેનને બાથરૂમમાં જવા દેવા. અને એવું કાંઈ શક્ય ન જ બનતું હોય તો અન્ય સ્થાને કપડાં રાખી ત્યાં નાહીને પૂજાના કપડાં પહેરીને પૂજા કરી શકાય. મુખ્યતો ઘરમાં અડાઅડ ન કરવી જોઈએ, નહિ તો ઘર અપવિત્ર બને.

૨. પુત્ર કે પુત્રીનો જન્મ થયો હોય તો પુત્ર-પુત્રીને જ્યાં સુધી નાભિમાંથી અશુચિ નીકળતી હોય ત્યાં સુધી દર્શન પૂજન ન કરાવી શકાય, પછી ન્હવડાવીને કરાવી શકાય.

૩. સુવાવડ કરાવનાર બહેનને નાહ્યા પછી દર્શન-પૂજનાદિ બધી ક્રિયા થઈ શકે.

૪. સુવાવડ જેને આવી છે તેને ૩૦ થી ૪૦ દિવસ

સુધી દર્શન - પૂજા ન થાય. એટલે કે જ્યાં સુધી અશુચિ આવતી હોય ત્યાં સુધી ન થઈ શકે.

૫. બીજા કોઈ પણ વ્યક્તિ (પરિવાર કે સ્વજન) ને જન્માદિના કારણે સૂતક લાગતું નથી. તે કદાચ અડી ગયા હોય કે મોઢું જોયું હોય તો પણ નાહ્યા પછી પૂજાદિ બધું જ થઈ શકે.

બહારગામમાં જન્મે તો તેનું કોઈ જ પ્રકારનું સૂતક લાગતું નથી.

૬. મરણના કારણે કોઈને સૂતક લાગતું નથી. સ્વજનાદિ હોય તો પણ પૂજાદિ બધી ક્રિયા કરી શકે. માત્ર મૃતકને અડ્યા (અનંતર કે પરંપર) હોય તો નાહવું પડે. નાહ્યા પછી પૂજાદિ બધું થઈ શકે.

૭. પરૂ - રસી વગેરે સતત નીકળતા હોય એટલે કે સાફ કર્યા પછી પણ સતત ઝરતા હોય તો પ્રભુની અંગપૂજા ન થઈ શકે. દર્શન-અગ્રપૂજાદિ થઈ શકે. અને સાફ કર્યા પછી ાા કે ૧ કલાક પરુ-રસી ન ઝરતા હોય તો તે દરમ્યાન અંગપૂજા પણ થઈ શકે.

૮. સાધુ-સાધ્વીઓએ જન્મ-મરણના પ્રસંગવાળા ઘરોમાં તે ગામમાં રહેલ બ્રાહ્મણોના રિવાજ પ્રમાણે તેટલા દિવસ ગોચરી ન જવું. તેવો કોઈ રિવાજ ગામમાં ન હોય તો અપ્રીતિ ન થાય તે રીતે જવાય.

સ્વાધ્યાય...! એક સંજીવની

સ્વાધ્યાય એ તો સાધુજીવનનો પ્રાણ છે. સ્વાધ્યાય વિના સાધુ જીવી જ ન શકે. કદાચ જીવી જાય તો એના જીવનમાં જોમ ન હોય.

ભણેલું જ્ઞાન ભૂલી જવાય છે, આવેલો વૈરાગ્ય ચાલ્યો જાય છે એનું મુખ્ય કારણ સ્વાધ્યાયનો અભાવ છે. સ્વાધ્યાય એક સંજીવની છે, જે કામક્રોધાદિ શત્રુઓની સાથે સંગ્રામમાં હત-પ્રહત બનેલા આત્માને ફરી સજીવન બનાવે છે.

સ્વાધ્યાય એક અમૃત છે, જે મરણ પથારીએ પડેલા આત્માને અમરતા બક્ષે છે. સાધુ તો સ્વાધ્યાયમાં લયલીન જ હોય...

શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ ન બોલવું તે સહેલું કામ નથી. ગીતાર્થોય ગબડી ગયા, સમજદાર પણ ભૂલી ગયા, લોકોને રાજી કરવાનું મન થાય એટલે શાસ્ત્ર ભુલાય. શાસ્ત્રની વાત સાચવવી હોય અને શાસ્ત્રે કહ્યું તે જ બોલવું હોય તો ખૂબ ખૂબ મક્કમ બનવું પડે. પાસે બેસનારા ચાલ્યા જાય તેની ચિંતા ન હોય, માનનારાય ખસી જાય તેની ફિકર ન હોય અને કોઈ ગમે તેમ બોલે તેનીય અસર ન થાય તે જ શાસ્ત્ર મુજબ બોલી શકે.

ઉપાધ્યાયજી મહારાજે તો સાધુનું સૌથી પહેલું વિશેષણ જ આ મૂક્યું.... साधवः शास्त्रचक्षुषः શાસ્ત્રની આંખે જોઈ જોઈને ચાલે, જોઈ જોઈને બોલે અને જોઈ જોઈને બધું કરે તે જ સાચો સાધુ.

પૂ.આ.દેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

Print Vision